

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . K 28.—
 za pol leta 13.—
 za četrt 6.50
 na en mesec 2.20
 na Nemčijo celoletno . 29.—
 na ostalo inozemstvo . 35.—

 V upravnistvu:
 Za celo leto naprej . K 22.40
 za pol leta 11.20
 za četrt 5.80
 na en mesec 1.90
 Za pošiljanje na dom 20 v, na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENECE

Inserati:
 Enostolpna petlitrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat 13 v
 za trikrat 10 v
 za več kot trikrat . . . 9 v

 V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

 Izhaja:
 vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6. Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Vseslovenska ljudska stranka.

»Bratje, tesno se združimo!«
Na včerajšnjem shodu »Kmečke zveze za ljubljansko okolico« je povabil načelnik S. L. S. poslanec dr. Ivan Šusteršič njene zaupnike, naj se udeležijo zaupnega shoda, ki ga sklicuje S. L. S. dne 17. t. m. ob pol 12. uri dopoldne v veliko dvorano »Uniona«. Zaupnega shoda se udeležijo tudi zaupniki krščanskega slovenskega ljudstva s Štajerskega, Koroškega, Goriškega, iz Trsta in iz Istre. Shod 17. t. m. bo velevažen. Na njem se ustanovi enotna politiška organizacija krščansko mislečega slovenskega ljudstva, organizacija, ki ne bo vzela pokrajinskih avtonomij našim politiškim organizacijam, marveč jih združila in tako pomnožila slovensko politiško moč.

S. L. S. postane 17. t. m. res vseslovenska politiška organizacija, vseslovenska stranka. Po bojih, ki smo jih izvajali na Kranjskem in si pridobili politiško moč, po bojih, ki so jih izvajali naši štajerski somišljeniki in porazili cincavo svobodomiseltvo in po hudih bojih v drugih slovenskih pokrajinah je zdaj nastal čas, da korakamo Slovenci združeni v boj za obrambo naših verskih in narodnih svetinj. To se vresniči 17. t. m. Od 17. t. m. nadalje ne bo več osamljen koroški Slovenec, trdna, enotna, politiška moč dvigne visoko ugled premilega nam slovenskega naroda.

Z ustanovitvijo S. L. S. za vse slovenske pokrajine, dosežemo Slovenci vzor, ki so ga želeli prvi naši narodni voditelji. Dosežemo združeno »Slovenijo« v obliki vseslovenske skupne politiške organizacije. Vresničijo se z Vseslovensko ljudsko Stranko narodni vzori mladih naših dni, vzori naših očetov in dedov. Padajo meje, ki ločijo Kranjca, Štajerca, Korošca, Goričana, Tržačana, Istrana. Vezala nas bo krepka, enotna politiška vez; vez, ki je ne bo mogoče prelomiti tisočletnim klevetnikom našega rodu, našega naroda. Padajo umetne meje, ki so jih napravili tisti, ki nas zatirajo, zaničujejo.

Navdušeno pozdravljamo skupno politiško organizacijo, skupno Vseslovensko ljudsko Stranko. Nova pota, nove smeri bo zasledovala naša vseslovenska politiška organizacija. Sadov ne bomo vživali zgolj mi, marveč tudi naši zanamci. Najugodnejši čas za njeno ustanovitev je zdaj, ko stoje v ospredju ne po krivdi

Slovanov narodni boji. V teh bo izpolnjevala skupna naša politiška organizacija svojo dolžnost: brezobzirno, odločno, previdno, pametno.

Velepomenben v povestnici našega rodu ostane 17. oktober, ko prihite v belo Ljubljano narodni prvoboritelji iz vseh slovenskih pokrajin, da sklenejo trdno zavezo v boj za verske in narodne svetinje vsega slovenskega ljudstva.

Z ustanovitvijo vseslovenske naše politiške organizacije postavimo mogočno trdnjavo v obrambo naših politiških pravic. Vseslovenski izobraževalni organizaciji S. K. S. Z. se pridruži vseslovenska politiška organizacija.

Čustva ponosa in veselja nas navdajajo, ko beležimo, kako smoteno, kako krepko prodirajo naša načela med slovenskim ljudstvom. Podajali si bomo 17. t. m. Slovenci vseh pokrajin roke. Trdna vez enakih načel, enakih stremiljenj nas bo združila na velepomembnem, zgodovinskem oktoberskem zborovanju, ko osnujemo S. L. S. za vse slovenske pokrajine. Slovesen dan bo to, ko dobimo v »Sloveniji« enotno politiško organizacijo, dan, ki ostane neizbrisljiv v povestnici našega rodu, dan, ko se tesno združijo slovenski bratje v boj za staro pravdo.

Obračun „Kmečke zveze“ za ljubljansko okolico.

Ljubljana, 3. okt. 1909.

Kmetje, pristaši S. L. S., v ljubljanski okolici se pridno politiško združujejo. »Kmečka zveza« za ljubljansko okolico tvori močno trdnjavo naše stranke v ljubljanski okolici. Danes ima »Kmečka zveza« svoj občni zbor v dvorani S. K. S. Z. Kljub slabemu vremenu je dvorana polna zavednih ljubljanskih okoličanskih kmetov, pristašev S. L. S. Navzoča sta dr. in dež. poslanec načelnik S. L. S. dr. Ivan Šusteršič in komerčni svetnik Povše, dež. poslanci dr. Zajec, Dimnik, Mandelj, Perhacev, Drobnič, župnik dr. Mavring, župani: Tršan iz Tacna, Dimnik iz Dev. Mar. Polje, Belec iz Št. Vida, Korbar iz Hrušice, Babšek iz Tomišlja, tajnik S. L. S. dr. Rožič. Oblast zastopa vladni policijski kanclist Fink.

Zborovanje otvori načelnik »Kmečke zveze« za ljubljansko okolico posl. Dimnik, ki podeli besedo načelniku S. L. S. poslancu dr. Šusteršiču.

NAČELNIK S. L. S. POSLANEC DR. ŠUSTERŠIČ O POLOŽAJU.

Ob nastopu načelnika S. L. S. dr. Iv. Šusteršiča zborovalci svojega poslanca

živahno pozdravljajo z Živio-klici in s ploskanjem. Posl. dr. Šusteršič izvaja med drugim sledeče:

Sedanji politišen položaj je skrajno kritičen. Ne more se še danes reči, če bo državni zbor v jesenskem zasedanju deloval. Po znanem sklepu »Slovenske Unije« bodo slovenske stranke sklepale o tem, če bo državni zbor deloval ali ne, šele potem, ko bo sklican. V vsakem slučaju bodo slovenski poslanci stali zvesto roko v roki z zastopniki češkega ljudstva, postopali bodo skupno z njimi in izpolnili v polni meri svojo dolžnost. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) Slovensko ljudstvo je pripravljeno za vsak slučaj. (Živahni klici: Tako je! Ploskanje.) Z mirnim očesom gleda v bodočnost, naj pride karkoli. (Pritrdjevanje.) Bienenrthovo ministrstvo je nehote veliko storilo za solidarnost avstrijskih Slovanov. (Pritrdjevanje.) V interesu skupnosti se mora sicer poostrety narodnih nasprotstev obžalovati, a poostrety je realno dejstvo, s katerim se mora računati. (Pritrdjevanje.) Narodno zatiranje sili vse Slované, da pred vsem branijo narodne svetinje. (Živahno pritrdjevanje.) Sedanjega položaja niso povzročili Slovani, marveč povzročili so ga njihovi nasprotniki. (Živahno pritrdjevanje.)

Govornik se peča nato z zasedanjem kranjskega deželnega zbora. Ob tej priliki izjavi toplo željo, da bi bil deželni zbor večkrat sklican in da bi imel več časa na razpolago, kakor zdaj. Naša stranka se ne straši dela. Ima en sam program in ne dveh, kakor nekatere druge stranke: enega ob volitvah in drugega za svoje delo. Govornik se nato peča z zakonskimi načrti, ki jih izdeljuje deželni zbor. Upravni odsek je že dokončal lovski zakon. Zajec se vzame iz vrste lovskih živali in se uvrsti med škodljive živali. Govornik se peča z novim občinskim volivnim redom, s šolsko postavo in z nameravanimi velikimi električnimi centralami, ki bodo osobito na korist tudi ljubljanskemu okoličanskemu kmetu in obrtniku. Govornikom izvajanjem so zborovalci burno pritrdjevali.

Po dr. Šusteršiču podeli besedo predsednik poslanec Dimnik drž. in dež. poslancu komerčnemu svetniku Povšetu.

POROČILO POSLANCA POVŠETA.

Temeljito in krepko govori nato posl. Povše o delovanju kranjskega deželnega zbora in o izboljšanju kmečkega stanu. Govornik toplo priporoča krepko organizacijo kmečkega stanu. Z izvajanjem poslanca Povšeta se bomo še pečali. Govorniku so kmetje navdušeno pritrdjevali.

POROČILO O DELOVANJU »KMEČKE ZVEZE«.

Tajnik S. L. S. dr. Rožič poroča o delovanju »Kmečke zveze« od zadnjega občnega zbora dne 6. septembra 1908. Zveza je imela 6 rednih sej, ki so se jih večinoma vsi odborniki pridno udeleževali. Razpravljale so se vse važne zadeve, ki se tičejo ljubljanske okolice. V prvi seji so se določili kandidati za čestni odbor. S svojimi kandidati je »Kmečka zveza« tudi zmagała, kar je velike važnosti, ker čestni odbor lahko veliko dobrega stori za kmečke gospodarske koristi. Nadalje je postavila »Kmečka zveza« v svoji drugi seji kandidata za deželnozbornske volitve v splošni skupini, in sicer svojega načelnika Miho Dimnika, ki je bil tudi izvoljen za deželnega poslanca. Ponosna je lahko »Kmečka zveza«, ker je izmed svojih udov izbrala zastopnika kmečkih koristi v deželnem zboru. V odborovih sejah se je nadalje govorilo o regulaciji Ljubljaniče med Zavogljami in Zgornjim Kašljem. Naglašalo se je, da se mora na vsak način izboljšati cesta med Vevčami in Zalogom. V vodstvo S. L. S. je odposlala »Kmečka zveza« župana Korbarja.

V odborovih sejah se je razpravljalo tudi o starostnem zavarovanju, o izpremembi občinskega volivnega reda in o drugih za kmeta važnih postavah. Osobito temeljito se je pretresalo vprašanje o begu z dežele.

Velik uspeh je dosegla »Kmečka zveza« s svojimi shodi, ki jih je priredila na Viču, na Brezovici, na Dobrovi, na Igu, v Tomišlju, na Golem, v Zelimljah, v Dobrunjah, pri Dev. Mariji v Polju, v Štepanji vasi, v Mostah, na Selu, v Šmartnem ob Savi, v Tomačevem, na Ježici, na Črnučah, v Šmartnem pod Šmarno goro, v Dravljah. Po posredovanju »Zveze« so se ustanovila izobraževalna društva v Mostah, v Tomačevem, na Ježici in drugod. Kjer jih še ni, se še ustanove. Politična zavednost in zanimanje za gospodarsko kmečko vprašanje se mora po »Kmečki zvezi« razširiti med vse kmete v ljubljanski okolici.

»Zveza« je vložila ne brez uspeha več resolucij na deželni odbor, na deželno vlado in glavarstvo, kakor tudi na vojno ministrstvo glede na potrebne vodovode, ceste in za druge gospodarsko važne stvari. Tudi glede na škodo po toči je nastopila »Kmečka zveza« kakor tudi posl. dr. Šusteršič in Dimnik.

»Kmečka zveza« ima letos 1285 članov, 85 več kot lani. Pisem se je odposlalo 78, všteta pa niso navadna vabila, ki se jih je razposlalo do 500. Došlo je pisem 42, kar je zelo veliko glede na to, ker so se večinoma tekoči posli rešili ustno.

LISTEK.

Pahljač s čipkami.

(Paul Bourget. — A. Kalan.)

Oni popoldan sem prišel v hotel Drouot, misleč, da se tam na javni dražbi razprodaja neka knjižnica, kjer se nahaja knjiga, ki sem jo že dolgo časa iskal in mi je bilo mnogo na tem, da jo dobim. Toda zmotil sem se za dan; razprodaje s knjigami ni bilo. Pač pa sem naletel na dogodek, kakršne je ljubil Balzac, prav iz Pariza, poln ljubkosti, domišljije, človekoljubja in lepega, ženskam lastnega duha. Povest pa je sledeča.

Ker sem se zmotil za dan in je bila zato moja pot brez pomena, hotel sem po stopnjicah nazaj. Zadržali so me pa za hip ljudje, ki so se gnijeli in silili skozi vrata v neko dvorano. Radoveden sem bil in v zato vprašam paznika, kaka razprodaja da je privabila toliko ljudi skupaj.

»Razprodaja se zapuščina Mme. Mañon Lescaut,« mi odgovori ta mož. Spomnil sem se tudi jaz, da sem bral po listih naznanilo o smrti te »galantne« dame, ki si je upala privzeti ta nenavaden priimek kot psevdonim. Ker sem jo poznal samo po imenu, nisem imel nobenega povoda, da bi rinil v dvorano, kjer se je razprodajala njena ostalina. Kljub temu sem se kar samo po sebi pomešal med druge radovedneže in kmalu me je pognal vrtinec in dvorano v kot, odkoder sem razločno videl stvari, ki so se razprodajale in kupce.

Kdo ne pozna takih prizorov? Razobešene je polno pisane obleke, malovrednega perila, kričeče oprave, dvomljive dragocenosti, reklamnih biservov, in okrog ostankov tega razkošja, ki ga eni glasno hvalijo, drugi pa glasno grajajo, stoje zakotni prodajalci obleke, zavirljive in zoperne ženske iz ponočnih kavarn, požrešni starinarji in malomarni postopači... Zelo sem zato osupnel, ko sem v prvi vrsti med to tolpo spoznal zelo odlično žensko, zelo dobrovoljno, iz Pariza, ki ima še nekaj dam, ki so hvala Bogu vredne tega imena: bila je kontesa Mégrét-Fajac. Nekaj posebnega je bilo, da je Mme. de Mégrét prišla sem, ko je vedela kakšne stvari so tukaj na prodaj; skoraj neumljivo pa je bilo, s kako neprikrito pozornostjo je zasledovala, kako se s krikom razprodaja ta dvomljiva eleganca, onim, ki poznajo značaj in rahločutnost te gospe. Vse njeno bitje je kazalo te znake: drobna postava, fin, plemenit obraz, prožne kretnje, pri kupne roke in noge. — Deset let že sem vžival čast, da sem ji bil prijatelj, in vedno sem opazoval pri njej, da je jako umerjena v svojih manirah, da vstrepeče skoro bolešno pri najmanjši preveč živahni be-

se, sedl ter da se točno obvladuje v vseh svojih kretnjah, in vseh svojih razgovorih. Čudno je torej bilo, da je sedela na stolu prav tik mize, ko so se pri razprodaji na vse strani razdeljevali dvomni zakladi sloveče nečistnice. Še bolj čudno pa je, da je celo sama tekmovala in kupovala neko stvar, ki je bila lastnina te ženske. To je storila vpricho mene in jaz sem jo gledal in poslušal zamišljen. Komisar-prodajalec je dal na dražbo malhen star pahljač, ki je bil napet na slonovini in pretkan s čipkami.

»Petdeset frankov,« je kričal, »kdo dá petdeset frankov?«

»Šestdeset frankov,« oglasi se Alice de Mégrét tako tiho, da se je komaj slišalo. Sama je čutila, da je nekaj ekscen-tričnega, kar dela, zato ji je srce stiskalo in skoraj ji jemalo sapo.

»Sedemdeset frankov,« odgovori glas moškega, katerega — čudno — se mi je zdelo, da tudi poznam, pa se takoj nisem mogel spomniti kdo da je. Poskušal sem, da bi razločno videl v obraz moža, ki se skuša s fino konteso, kdo dobi to kunjjo, onečuščeno po svoji gospodarici.

Toda zid gostih ram in glavá me je oviral, da nisem mogel spoznati tekmovalca, ki pa ga je Mme. de Mégrét že prekosila s svojo ponudbo.

»Sto frankov,« reče ona zelo glasno,

kakor da bi hotela s to visoko ponudbo končati draženje.

»Sto dvajset,« se oglasi možki in borba se je nadaljevala med tema sanjačema.

Dvesto frankov, — dvesto petdeset frankov in tako dalje je šlo, dokler ni kontesa Alice končno ponudila z odločnim glasom tisoč frankov, strahovito vsoto za tako malo pomenljivo igračko. Sedaj ni nikdo več ponudil. Komisar zakliče: V tretje! in prisodi pahljač visoki dami. Komaj je položila tisočak na mizo in spravila pahljač v svoj naročnik, takoj je kupovalka vstala. Kakor da je prišla nalašč samo zato, da si to nakupi; hitro se pomeša med ljudi n gre proti vratom, kjer sem jo dohitel. Ona me ni videla in morda je imela vzrok, da bi ji bilo ljubše, ako bi je pri tej čudoviti kupčiji nihče ne opazil. Želja razkriti to meni neumljivo uganiko, je zmagała v meni oni pomislek in približal sem se ji, ko je ravno stopila na stop-njišče.

»Priznati vam moram, da sem zelo iznenaden,« ji rečem, ko sem poprej par prijaznih besed spregovoril v pozdrav.

»Ah, vi ste tukaj?« se začudi in zah-rudi na vledih licih. Šla sva po stopnjicah molče, meni je bilo žal, da sem jo motil, ona pa ni vedela prav, kaj naj stori. Nato pa precej ponosno dvigne svojo glavo bolj kakor ej bila sicer njena navada in me vpraša:

Po poročilu dr. Rožiča se izvoli odbor soglasno sledeče: načelnik: Miha Dimnik; njegov namestnik: A. Remžgar; tajnik: Frančišek Merkun; namestnik: Lovro Ferjančič; blagajnik: Vinko Ahlin; namestnik: Fr. Šusteršič; odborniki: Fr. Košak, župan Korbar, župan Jakob Dimnik, Janez Suhadolc in Babšek. Pregledovalca računov sta: Štrumbelj in župan Tršan.

USTANOVITEV »VSESLOVENSKE LJUDSKE STRANKE«.

Načelnik S. L. S. poslanec dr. Ivan Šusteršič povabi nato zaupnike »Kmečke zveze« na shod, ki ga sklicuje S. L. S. dne 17. t. m. ob pol 12. dopoldne v veliko dvorano »Uniona«. Ko se je ustanovila S. L. S., se je naglašalo, naj se S. L. S. raztegne na celo Slovenijo. Zdaj je stvar zrela. Na shodu dne 17. t. m. bodo zastopani ne le zaupniki S. L. S. na Kranjskem, marveč tudi zaupniki S. L. S. na Goriškem, zaupniki štajerske »Kmečke zveze«, zaupniki slovenskih krščanskih Korošcev, Tržačanov in Istranov. Za okoličanske zaupnike S. L. S. sicer ura ni ugodna, a z ozirom na zvezo vlakov in z ozirom na zaupnike iz daljnjih krajev, se je moral izbrati naveden čas. Pričakuje, da se zaupniki S. L. S. iz ljubljanske okolice vsi udeležijo shoda zaupnikov dne 17. t. m. ob pol 12. dopoldne. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje ter živahni klici: Pridemo!)

Načelnik poslanec Dimnik zaključi nato lepo uspelo zborovanje.

Absolutizem hočejo!

Kar nihče ni pričakoval, se je zgodilo: ministrski svet češkega deželnega zbora ni ne odgodil, ne razpusil, marveč na nasvet češkega cesarskega namestnika grofa Coudenhove in deželnega nadmaršala princa Lobkowitza sklenil počakati uspehov pravne akcije, ki sta jo zdaj vzela v roke imenovana odličnjaka. Češkim in nemškimi strankami bosta nove vladne posredovalne pravne pogoje naznanila grof Erwein Nostitz in grof Clam-Martinitz. Ako se stvar posreči, skliče nadmaršal v tretji sejo načelnikov deželnozbornih klubov.

Upanja, da bo vlada kaj dosegla, ni nobenega. Upa menda samo še vlada.

»Den« ima poročilo z Dunaja, da cesar sam na vsak način hoče, da se Čehi in Nemci sporazumejo in da parlament deluje, ker želi, da bi se naša zbornica proti Ogrmom postavila. Baje tudi nemški alpski poslanci nestrpnosti in trdovratnosti čeških Nemcev ne odobravajo.

Češki listi brez izjeme sodijo, da se nova pravna akcija ne bo posrečila. »Narodni Listy« naglašajo, da se baron Bienenrtha dá voditi samo od dveh stvari: 1. kako bi omogočil mirno parlamentarno zasiedanje in 2. kako bi češkim Nemcem ustregel. Agrarni »Venkov« bere Nemcem hude levite, češ, da so se vsled Nemštvu ugodnega zunanjepolitičnega položaja prevzeli, da pa bodo kmalu uvideli, da Avstrija ne more obstajati, ako so Slovani nezadovoljni.

Kaj bo torej, če se vse razbije?

Nemci že kriče: absolutizem! Tako piše krščansko-socialna »Freistatt«, tako zdihuje »Tagespost«, ista melodija: zveni iz vseh listov »gospodovalnega naroda«!

Nemci, ki se ponašajo z najmodernejšo kulturo, ki same sebe proslavljajo kot varuhe ustavnosti, zdaj vlado naravnost pozivljajo, naj kroni svetuje, da od-

»Ali mi morete povedati, če ste našli kak razlog zato, kar ste videli, da sem storila in kakšen? ...«

»Kolikor vas poznam,« odgovorim, »in če bi kaj drugega kupili kakor ostalino žensk, kakor je bila Manon Lescant, stavljal bi, da ste to storili iz ljubezni ...«

»Boljše niste mogli zadeti,« reče gospa, »da, ta igračka, ki sem jo zdržila, me spominja ljubezni, ki je nisem izkazala. Uprav radi tega pa sem hotela ...«

Zopet je obmolnila. Ugan'ka je bila precej temna. Vendar je imelo teh par besed že svoj pomen. Ta lepa in živahna kontesa je bila izmed onih, ki med pokvarjenim svetom ohranijo svojo gorečo, skrivnostno pobožnost, kakor da bi nosisla spokorni pas pod svilnato obleko. Nisem se varal: spomin na ta pahljač ji je bil neprijeten in siliti se je morala, da je obvladala očitke vesti ... Kake očitke? Ali bi jo smel še nadlegovati, da bi zvedel zanje? ... Prihranila mi je to novo in še hujšo neljubeznjivost. Bila sva na dnu stopnic in tedaj mi reče:

»Kam ste namenjeni? ... Seboj vas povabim. Tu je moj avtomobil ... In jaz vam vse povem,« dostavila je s hudo-mušnim nasmehom, »pa ne da bi iz tega napravili kak roman, kakor to delajo nepoznani poročevalci pisateljev, marveč zato, ker ima ta dogodek lep nauk. Morda vam kedaj prav pride kakor je že meni bil v korist in mi še bo ...«

(Dalje.)

pravi parlament in parlamentu odgovorne ministre in uvede absolutizem!

Z absolutizmom — tako ugibajo — se bodo ukrotili Košutovci, z absolutizmom pa se bodo z železno pestjo potlačile tudi češke zahteve, se bodo k tlom pritisnili Slovenci in nemštvo bo doseglo, kar ustavnim potom ni moglo: lex Axmann, avtonomijo Nemcev na Češkem, bo ubilo z enim mahljajem koroške Slovence in uresničilo vsenemški program!

To so danes resna prizadevanja Nemcev, to v resnici ugibajo in na to delajo.

In vse iz strahu pred Slovani, iz strahu pred dr. Šusteršičem, Udržalom in Stupinskim, kakor je nedavno »Tagespost« na vsa usta priznala!

Seveda ostanejo to le nemške želje. Saj je misel sama prava blaznost, ki so jo spočeli veleinteligentni in do viška razviti nemški možgani iz samega strahu. Kadar bodo Nemci to preboleli, bodo uvideli, da je rešitev Avstrije v pravični izvedbi narodne enakopravnosti in enakoveljavnosti ter da gre v Avstriji vodivno — faktični večini in dejanski višji inteligenci ter kulturni moči, ne pa zastarelim zgodovinskim privilegijem.

Vladar neomajan.

Košut je bil včeraj pri cesarju v avdijenci. Avdijenca je trajala dve uri. Košut sam priznava, da ni prav nič opravil. Kaj je cesarju predlagal, ni natančno znano, gotovo pa je, da mu je svetoval, naj poveri državne posle neodvisnostni stranki. Vladar pa o tem noče, kakor znano, nič slišati. Cesar tudi še danes stoji na stališču, da mora sedanja koalicija Wekerle-Košut-Andrassy tako dolgo ostati na svojem mestu, da pošteno izvede pogodbo, ki jo je s cesarjem sklenila, to je, da izvede volivno reformo. Zato cesar Wekerlove demisije še danes ni potrdil.

Kaj bo zdaj? Košut pravi, da je položaj ravnokar zapleten, kakor je bil in da se bo kriza najbrže še jako dolgo vlekla.

Košut pravi, da se koalicijski, kakor cesar želi, nikakor ne dá vzdržati in sicer zato ne, ker je večina neodvisne stranke proti temu in bi se Košutu ne pokorila. To je seveda mažarski švindeli, kajti Košut je prav tistega mnenja, kakor vsa neodvisna stranka, da se namreč mora cesar udati in vlado Košutovcem popolnoma prepustiti. Cesarju Košut tega seveda ne pove, ker upa, da ga bo pregovoril.

Zdi se pa, da cesar položaj prav dobro pozna in da pozna tudi — Košuta ...

Spor v nemški krščansko-socialni stranki.

Spor v nemški kršč. - socialni stranki je čezdalje očitnejši. Dunajsko nacionalno krilo ruje zoper obrambno društvo Ostmark, ki ga je ustanovil krščansko - soc. poslanec Schlegel in zastopa mnenje, da treba podpirati Südmarko in Schulvereine. V nacionalnem krilu so po večini vsi dunajski občinski svetovalci. Zato dunajski občinski svet tudi ni votiral nobene podpore za Ostmarko, marveč je pristopil z 20.000 K k Roseggerjevemu fondu za Schulvereine.

To pa drugemu krilu nikakor ni všeč in zdaj se vrše na Dunaju konferenca takozvanih »konservativnih« krščanskih socialcev. Ena teh konferenc je sklenila ogorčeno protestirati zoper to, ker je krščansko - soc. občinski svetnik Gussehbauer v »Deutsches Volksblatt« zapisal, da je prvo načelo krščansko - socialne stranke pobijati klerikalizem! Stvar bo imela nedogledne posledice, ker so kršč. socialci na deželi strahovito ogorčeni nad dunajskimi potvarjevalci krščansko - soc. načel in pretijo z dalekosežnimi posledicami.

Mi smo že davnej dejali, da bo tako daleč prišlo. S svojo protislovansko politiko so jo krščanski socialci privozili tako daleč, da imajo razdor v lastnih vrstah.

Kot nekaj jako značilnega omenjamo, da je »Reichspost«, ki je dozdaj razpor šala kolikormogoče prikrivati, zdaj Gussehbauerja obsodila in se pridružila »Vaterlandu«. Stvar je torej jako resna.

Volitve na Goriškem.

+ Italijanska socialna demokracija na Goriškem se ne bo vsa držala parole za ožjo volitev med krščansko - socialnim in liberalnim kandidatom v Furlaniji, in sicer zato, ker je izza časa znane Pagninijeve secesije razdeljena v dva tabora. »Avtonomna tržaška skupina internacionalne socialne demokracije«, kakor se Pagninijevci imenujejo, je izdala sledeč značilen oklic za jutrišnje ožje volitve: »Socialistični volivci furlanski! Torej, 5. oktobra, ste zopet poklicani k volivnim urnam, da pobijete vašega stoletnega sovražnika, klerikalizem. Delavci! Spomnite se mučnikov svobode in krvi, prelite za osvoboditev misli. Sramota tistim, ki bi se v takem trenutku od boja odstranili! Za naš vzor — v imenu nolanskega mučenika

(ex-fratra Giordana Bruno) — stopite, o delavci, solidarni na bojno polje, in vaš glas, dan kandidatom liberalne stranke, naj ne pomeni razrednega sodelovanja, ampak čin protesta zoper črno reakcijo in triumf misli svobode. Živio internacionalni socializem!« — Čeprav Pagninijevcev ni veliko, bo brez dvoma šlo jako veliko socialistov volit liberalne kapitaliste, ker rimski strah sedi odnekaj globoko v socialističnih kosteh. — Kar se tiče krščanskih socialcev bodo kljub temu najbrže zmagali, tajiti pa se ne dá, da so od lanskih volitev nazadovali. Lani so imeli nad liberalci imponujočo večino 4000 glasov, letos pa znaša večina nekako 1500 glasov. Veliko je temu krivo neko nespo-razumljenje v stranki, ki se je očito pokazalo pri letošnjih občinskih volitvah v Gračežu, pri katerih je liberalcem pomag- gal z vsemi kripilji bivši semeniški profes- sor dr. Tarlao, ki je tudi sploh delal zoper požrtvovalnega in zaslužnega voditelja furlanskih katoličanov, dr. Faiduttija. Kri- za pa je brezdvoma prehodnega značaja, ker je katoliška organizacija v Furlaniji, zlasti v gospodarskem oziru izborna.

Somišljenikom in somišljenicam v Ljubljani!

SLOVENSKA »KRŠČANSKO SOCIALNA ZVEZA« V LJUBLJANI.

Tečaji S. K. S. Z.

Socialni tečaj. Vsak četrtek od 8. do 9. ure zvečer v »Zvezinih« prostorih. Vodi E. Jarc.

Italijansčina. I. tečaj: Vsak ponedeljek in četrtek od ¾8. do ¾9. ure zvečer; II. tečaj: Vsak torek in petek od ¾8. do ¾9. ure zvečer. Oba tečaja v prostorih slov. trgovske šole. Vodi dr. I. Koren.

Ljudska higijena. Vsako sredo od 8. do 9. ure zvečer v »Zvezinih« prostori- h. Vodi dr. I. Zajec.

Novije slovensko slovstvo. Vsak ponedeljek od 8. do 9. ure zvečer v »Zve- zinih« prostorih. Vodi Janko Gra- fena uer.

Praktično carinstvo. Vsako sredo od 8. do ¾10. ure zvečer v prostorih slo- venske trgovske šole. Vodi carinski nad- kontrolor A. Piščanec.

Knjigovodstvo. Vsak petek od 8. do 10. ure zvečer v prostorih slov. trgovske šole. Vodi I. Podlesnik.

Stenografija. Vsak ponedeljek in če- trtek od 8. do 9. ure zvečer v prostorih slovenske trgovske šole. Vodi Fr. Kle- menčič.

Poljski jezik. I. tečaj: Vsako sredo od 7. do 8. ure zvečer; II. tečaj: Vsako so- boto od 7. do 8. ure zvečer. Oba tečaja v prostorih slov. trgovske šole. Vodi dr. L. Lenard.

Strojepisje. Čas po dogovoru. V pro- storih slov. trgovske šole. Vodi I. Pod- lesnik.

V zvezi s tečaji se bodo prirejali po- učni izleti in ogledi tovarn.

Vsi tečaji trajajo od oktobra 1909 do Velike noči 1910.

Vpisovanje v tečaje se vrši v prostori- h S. K. S. Z. v sredo 6. oktobra in v če- trtek 7. oktobra od 7. do 9. ure zvečer.

Pri vpisu se mora vsak udeležnik te- čajev izkazati, da je član »Slov. kršč. soc. zveze« in vplačati 3 K prispevka k režijs- skim stroškom. Dve tretjini tega pris- pevka se bodete udeležnikom, ki bodo redno prihajali k predavanjem, ob teča- jevem zaključku vrnili.

Udeležniki tečaja: Strojepisje morajo za obrabo pisalnih strojev plačati me- sečno 10 K.

Začetek tečaja v italijansčini 1. okto- bra, vseh drugih tečajev dné 11. oktobra. Začetek tečaja stenografije se bo naznanil po listih pozneje.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1909.

Odbor S. K. S. Z.

× × ×

I. PREDAVANJE S. K. S. Z.

Svojo letošnjo predavalno dobo začne S. K. S. Z. v Ljubljani

v torek, 5. oktobra,

in sicer predava predsednik »Zveze«, dr. J. E. Krek: O razkolnih bratih.

Vabimo vse naše somišljenike, da se predavanja v obilnem številu udeležijo, da se tako letošnja izobraževalna sezona častno otvori, pa tudi tako nadaljuje. — S. K. S. Z. bo tudi letos skrbela za redna predavanja, Torkova redna predavanja se bodo vršila vedno v »Zvezini« dvorani sami (vhod: Frančiškanske ulice).

V torek vsi v »Zvezo«!

× × ×

SLOVENSKO GLASBENO DRUŠTVO »LJUBLJANA«.

Misel vodi nas edina, Živi pesem, domovina!

S tem geslom začena »Ljubljana« tudi XVIII. leto svojega društvenega de- lovanja v prosep slovenske glasbe. Dru- štvo letos ni imelo nič počitnic. Skoro vsako nedeljo je pohitelo na slavnosti

bratskih društev, združenih pod okriljem »Slovenske krščanskosocialne zveze«. Ni se strašilo za to ne truda, ne stroškov, in v času, ko so druga pevška društva pre- nehala s sezono, sta se društveni žen- ski in moški zbor neprenehoma vadila, da dostojno proslavita praznik slovenskega katoliškonarodnega dijaštva. Vedno in povsod je bila »Ljubljana« na razpolago naši sveti skupni stvari. Zato zasluži le priznanje.

Po svojem preporodu si je »Ljublja- na« glasom pravil, potrjenih od slavne de- želne vlade kranjske, omogočila najširši delokrog, z namenom, pritegniti h kultur- nemu delu in napredku na glasbenem po- lju slovenskem tudi ono glasbo ljubeče občinstvo, katero ne more ali ne mara drugod sodelovati. V preteklem letu je »Ljubljana« pokazala svojo vztrajno žila- vost, dokazala ob vsaki priliki, da ume svojo nalogo in da jo hoče tudi rešiti. V društvenem mešanem zboru sodeluje po- leg slovenskega petja veččega slovenske- ga delavca z navdušenjem slovenski inte- ligen, poleg meščanske gospodične za- vedna, poštena slovenska delavka. Ta de- mokratizem »Ljubljane« je iz malih počet- kov povzdignil »Ljubljano«, da ima sedaj enega najodličnejših slovenskih pevskih zborov. Mnogo je v to pripomogla tudi požrtvovalnost pevovodje, ki je nešteto ur »Ljubljani« in slovenski glasbi brezplačno žrtvoval. Zbor si je pridobil v kratkem času svojega obstanka toliko simpatij, da šteje danes nad 130 pevcev in pevk in da se vedno nove članice in člani oglašajo. Ta zbor, ki je z dejstvom, da se je čez celo poletje neprestano vežbal, podal dokaz nenavadne energije in požrtvovalno- sti, stremi za tem, da se v najkrajšem ča- su še popolni in da stopi na koncertno polje, kar pa je možno le z velikimi ma- terielnimi in moralnimi žrtvami. Zato se tem potom obrača ob pričetku nove se- zone na vse one, ki ljubijo slovensko gla- so in hočejo nje razviti pripomoči, da pristopijo »Ljubljani« kot izvršujoči ali podporni oziroma ustanovni člani.

Da bode »Ljubljani« zasigurno na- predovanje v bodočnosti, treba ji je nara- ščaja, treba tudi, da društvo temu nara- ščaju nudi priliko izobrazbe v glasbi. Za- to odvarja »Ljubljana« s šolskim letom tečaj za poduk v klavirju, eventuelno (če se priklasi zadostno število učencev) tudi v drugih instrumentih, dalje v solopetju, v teoriji, harmoniji in kontrapunktu.

Otvori se pevski tečaj za dečke in deklice.

To je lepa naloga »Ljubljane«, katero je pričela izvrševati že ravnokar preteklo sezono. Solopetje je v pretekli sezoni obiskovalo 12 pevk in pevcev, klavir- ski pouk 18 učencev in učenek — vsi si- novi našega kmeta, obrtnika in delavca vsi ti so dobili glasbeno naobrazbo brezplačno. »Ljubljana« je pri tem upoštevala, da vsi ti, deloma zelo nadar-jeni ljudje, ne morejo ničesar žrtvovati v glasbi in bi se vendar radi izobrazili v nji. To je socialno delo »Ljubljane«! Dalje se je poučevala tudi teorija.

V imenu odbora »Ljubljane« se obra- čam do slovenskega občinstva v Ljubljani z željo, da prihiiti med nas.

Vpisovanje se vrši vsak delavnik od 7. do 8. ure zvečer v društvenih prostorih, Frančiškanske ulice, hiša stavbinske druž- be »Union« I. nadstropje na desno.

Vaje ženskega zbora so vsak ponedeljek in četrtek točno ob 8. uri zvečer.

Vaje moškega zbora so vsako sredo in vsak petek točno ob 8. uri zvečer.

Dneve in ure pevskega tečaja za deč- ke in deklice se naznanijo, ko se oglasi zadostno dečkov in deklic.

Pevke in pevci »Ljubljane«! Prihod- njo sredo ob 8. uri zvečer se vrši v dru- štvenih prostorih sestanek pevk in pevcev »Ljubljane«. Pevci in pevke prihitite k »Ljubljani«, zberite se v sredo vsi, ki ste kedaj sodelovali pri »Ljubljani«, ki sode- lujete in ki ji želite na novo pristopiti z resno željo povzdigniti slovensko glasbo! Prihodnjo sredo naj se nas zbere v pro- storih »Ljubljane« mogočna pevška ar- mada!

V Ljubljani, 2. oktobra 1909.

Za odbor »Slovenskega glasbenega društva« Ljubljana«

dr. V. Pegan,
predsednik.

Nova železnica.

Železnica Rogatec (Mestinje) - Bre- žice - Rudolfovo. Dne 2. t. m. se je vršil v Brežicah dobro obiskan zaupni sestanek interesentov iz vseh krajev ob projektira- ni prog, od Rogatca do Rudolfovega. Od vseh strani, celo od članov že obstoječega odbora se je ožigosalo nedelavnost bre- škega odbora, njih samopašnost in kaprice na neizvedljive ali pa saj z nerazmerno visokimi stroški izvršljive projekte, dikti- rane od »Kirchturnpolitike« breških nem- škarjev. Predsedoval je gospod ravnat- elj A. Levak, podpredsednik g. dež. glav- nam, dr. Jankovič; poročal je poslanec dr. Benkovič. Izvolil se je nov odbor, sestojel

iz interesentov ob čeli progi ter vseh poslancev, ki zastopajo interesovane kraje. V odbor vstopiti je obljubilo tudi več članov dosedanjega odbora. Zlasti se je ventiliralo vprašanje, ali ne kaže projektirati progo Videm (Krško) - ob cerkljanskem hribu - Kostanjevica - Rudolfovo, na progi južne železnice Videm - Brežice pa dobiti pravico peage - prometa za projektirano železnico Videm - Brežice - Rogatec (Mestinje), tako da bi bil Videm (Krško) nekaka »Kopistation« proga Videm - Rudolfovo in Videm - Brežice - Rogatec. Sprožilo se je še več variant, katere naj novi odbor upošteva, posebno Mestinjepodčetrtek - Buče - Kozje - Podsreda - Št. Peter itd.

Sklenilo se je, z vso silo delati na to, da se čim prej vrši revizija trase na podlagi enega ali drugega projekta, na katerega se bo odbor v bodoči skupni seji v Krškem zjedini; morda se deloma uporabi že izgotovljeni generalni projekt g. inž. Daubachy. Koncesijo za predelavo bodo zaprosili gg. dr. Barle, dr. Benkovič, župan Ogorevc iz Rudolfovega in dr. Hočvar. V ožji akcijski odbor so se izvolili koncesionarji ter g. Fr. Lipej, veletržec v Brežicah.

Dne 10. t. m. ob tretji uri popoldne se vrše večja javna zborovanja interesentov v Kozjem pri g. Pirhu, v Brežicah, Narodni Dom, v Rogatcu in v Krškem, da se med občinstvom vzbudi več zanimanja za to nujno železniško zadevo.

Novi odbor se bode pogajal s tvrdko E. Czechowiczka in sin oziroma s snujočo se »Bau und Projektierungsgesellschaft m. b. H.« na Dunaju radi nabave že obstoječega generalnega projekta Daubachy, ali pa nabave novega projekta. Namerava se čim prej dati izvršiti saj revizijo trase.

Vsa dosedanja pripravljalna dela je izvršil poslanec dr. Benkovič.

Končno omenimo, da breški odbor namrava železnico izpeljati tako, da bi bil novi kolodvor v Brežicah v bližini sedanjega kolodvora južne železnice pri takozvani Kraštinici (kjer imajo razna zemljišča župan Faleschini oziroma njegovi sorodniki), — smer nove železnice naj bi tedaj bila navpično na progo južne železnice (!), katero bi presekal na dolgem mostu oziroma nasipu; s kolodvora pri »Kraštinici« pa naj bi šla železnica čez okrajno cesto Brežice - Dobova, dalje ob sejmišču, po sedanji občinski cesti pred gostilno Kolenec na novi savski most, ki bi se moral primerno močnejši napraviti in urediti za skupni promet vozov in železnice, takoj na desnem bregu Save pa naj bi železnica zavila z mosta proti Krški Vasi na dober kilometer dolgem vijaduktu in najmanj tako dolgem visokem nasipu čez široko inundacijsko ozemlje med Savo in Krko. Po Daubachyjevem načrtu pa bi se železnica stekala na obstoječi breški kolodvor in bi Savo prekorajčila pri Mrtvicah na 130 m dolgem mostu.

Gledišče.

Letošnja gledališka sezona se je začela s srečno izbrano otvoritveno predstavo, ki je nedolgo tega na vseh odrih prodrla in o kateri je bilo zato upravičeno soditi, da bo tudi na slovenskem uspela. Michaelisova »Revolucijska svatba« je sveže delo brez tiste bolehavosti in problematike, ki človeku večino novejših dram zastudi. Problem je v svojem jedru celo jako star in veliko obdelan, vendar pa ga je pisatelj tu izvirno izvedel. Kar daje delu nemalo ceno, je ozadje, na katerem se dejanje odigrava, časovni duh in monumentalna individualnost osebe, ki dejanje nosi, Marc Arrona, častnika konventa. Po žilah te drame res polje kri, pojo trobente in grme topovi, oznanjevalci nove dobe. Marc d'Arron je meso iz tistega mesa, ki je rodilo Napoleona, Neyja, Davoustja in Soultja, polne ponosa in časti in brez usmiljenja; nadčloveške volje in trdih grčavih src. Pisateljev jezik se bliška mečjih ostrin in diši po smodniku; kos krvave in divjega življenja kipeče zgodovine se tu odigrava in pred našimi očmi se presnavljajo cela stoletja — iz komedijantskih capinov konventa vidimo razvijati se može, sveta premagovalce. Vseled tega pozabljamo na male neverojetnosti in patetično efektnost, ki se nam tupatam usiljuje; moteče vpliva tudi nepotrebno razgaljevanje ljubezenskih nagov, ki bi na oder spadali v bolj ublaženi obliki. — Kar se igralcev tiče, so nas vsi zadovoljili — Marc Arrona je igral gosp. Nučič, ki se je res pokazal popolnoma kos svoji nalogi. Ni deklamiral, ampak čustva in besede zajemal iz življenja, videli smo v njegovem uprizorjanju nasproti lani ne majhen napredek. Gdčna. Kandlerjeva kot Alaine je bila zelo dobra, izredna seveda ni — bila je spočetka nekoliko mrzla in disinteresirana. G. Ilišić kakor vedno na mestu, prav to je treba reči o gg. Povelhu in Verovšku. Posebno veseli pa smo bili novince g. Skrbniška — srečno se je vpejal na našem odru. Poleg igralskih zmožnosti kaže predvsem inteligenco; miselnost in ljubezen. Častitamo!

× × ×

Včeraj popoldne so igrali Nestroyjevo burko »Utopljenca«, satiro na slabo priateljstvo. Najbolj je ugajal g. Verovšek, ki je ustvaril drastičnega najemnika. Občinstvo se je izborno zabavalo.

× × ×

Opera je imela sinoči svoj prvi večer v tej sezoni. Občinstvo, ki je zasedlo vse prostore gledališča, je z zanimanjem sledilo uprizoritvi »Lohengrina«, dasi se je relativno dostojna predstava končala šele ob 11. uri. Izmed solistov nas je prijetno dirnila ga. Lvova s svojim mehkim, dobrodušnim glasom in izrednim glasom in dokaj živahno igro kakor smo tudi z glasom g. Patočke zamogli konstatirati pridobitev. Tudi gosp. Lipnicki se je obnesel. Ga. Nordgartova in gosp. Fiala sta nas vnovič uverila, da sta vredna simpatij, ki jih uživata v nas in da ne utegnemo dočakati trenutka, ko se ne bomo z veseljem spominjali, da smo v nju za dobre moči žrtvovali. Zbor ni napačen, četudi material v basu nikakor ne odgovarja onemu v tenorju, razun če je res toliko novih moči v zboru, da je bilo zanje v starejših pevcih pre malo opore, čeravno so študirali »Lohengrina« že 14 dni sem. Veselila nas je čista intonacija v ženskem zboru, dostikrat pa vznemirilo nejednotno popevanje celega zbora, mestoma prav nejasno v vsakem oziru. Hvalo je vedeti »Slovenski Filharmoniji«, ki je v teh težavnih razmerah rešila svojo nalogo prav lepo in bi jo sigurno še lepše, če bi bilo mogočih več vaj. Vodil je opero vrli gosp. Benjšek z vso vneto, ki prešine muzika ob Wagnerjevih delih. Ploskanja je bilo obilo in gošpa Nordgartova ter ga. Lvova sta bili povrh še odlikovani s cvetličnimi darovi. Bilo je mnogo dobrega sinoči, toda še sedaj smo mnenja, da bi Richard Wagner nima mesta na tem odru, še dolgo ne ... Gledišče je bilo povodom godu Nj. Veličanstva svečanostno razsvetljeno. Opazili smo tudi deželnega predsednika barona Schwarza z gospo soprogo. S.

BOSANSKA USTAVA.

Bosanska ustava se proglasi tekem oktobra. Najbistvenjša izprememba, ki se je tekem dolgih pogajanj in posvetovanj izza prvega početka zgodila, je ta, da ima duhovščina vseh veroizpovedanj pasivno volilno pravico.

Kar se tiče razmerja Bosne do monarhije in do nje sestavnih delov, Avstrije in Ogrske, se ne bo nič izpremenilo, ampak ostane vse pri starem. Državno-pravno stališče Bosne ostane tako, kakršno je. Deželni svet, ki se ustanovi, ne bo podoben našim deželnim odborom, ker bo imel zgolj posvetovalno nalogo.

Kaj posebnega bosanska ustava pač ne bo.

RAZMERE V SRBSKI UPRAVI.

Kako razorne, korumpirane so razmere v srbski upravi, nam odkriva članek v »Odjeku«, glasilo samostalnih radikalcev. Z ozirom na okoliščine, ki jo je sedanji notranji minister Jovanović poslal vsem policijskim oblastem in v kateri se graja razne nedopustnosti v policiji, — piše »Odjek« med drugim: Mnogokrat se ljudski zastopniki, katerih dolžnosti so ustavno urejene in jako resne, spozabijo tako daleč, da hočejo na račun svojega prestiža igrati vlogo eksekutivnih organov. V mnogih slučajih se hočejo do moči dokopati s tem, da si laste funkcije okrožnega načelnika in drugih uradnikov ter se pečajo z iztirjavanjem davkov, prilaščajo si pravico do razpolaganja z gozdovi krove in ne zametajo niti manjših poslov: izposlujejo občinstvu brezplačne vozne listke na železnicah. Posamezni poslanci mislijo, da imajo pravico vmešavati se v pravice eksekutive in zahtevajo od oblasti, da se ne ozirajo na zakon in pravo, marveč na njihove želje. Oblasti se nahajajo tako med kladivom in nakovalom. Minister in vlada hočejo eno, poslanec in njegovi politični pristaži pa zahtevajo drugo. Vodilni politiki imajo dolžnost, da ljudem svoje stranke zabranijo vplivanje na urade in vmešavanje v njih delokrog. Vlada upravlja, a skupščina nadzoruje in sodi. Ako poslanci z vlado niso zadovoljni, naj jo napadejo in jo opozore na nedostatke v upravi, a ne mešajo naj se neposredno v njene agende in ne zahtevajo od oblasti, da izvršuje njih odredbe. Sicer se ne ve, kdo nosi odgovornost za kako nedopustnost: Oblasti, ki so jo izvršile ali pa poslanci in politiki, ki so jo povzročili. — Poznavalci srbskih razmer so že davno postavili prognozo, da Srbska notranje ne bo preje ozdravila, dokler ne bo urejeno uradniško vprašanje, dokler uprava in uradništvo ne bo stalno in popolnoma neodvisno od političnih strankarskih spekulacij raznih Pašičev. Kakor vse kaže, hoče novo koalicijsko ministristvo pričeti z zdravljenjem neznosnih uradniških razmer.

Dnevne novice.

+ **Ustanovno zborovanje »Vseslovenske Ljudske Stranke«** se prične 17. t. m. ob pol 12. uri popoldne. Marsikomu se bo zdel začetni čas neugoden, a drugače ni mogoče ukreniti z ozirom na železniške zveze, ker pride veliko vlakov (Trst, Gorica, Koroško) šele proti popoldnev v Ljubljano. Upamo, da vsled pričetka zborovanja ne ostane noben naš zaupnik doma.

+ **Solski odsek kranjskega deželnega zbora** zboruje danes ob 10. ure nadalje. Razpravlja o šolskem nadzorstvenem zakonu in ga najbrže odsek že danes reši. Razprave kažejo, da prinese nameravana preosnova velikanski napredek v šolstvu. Popoldne bodo zborovali finančni, ustavni in odsek za deželna podjetja.

+ **Deželnozborni odsek.** V naši sobotni notici »Deželnozborni odsek« se je vrnila ne po naši krivdi glede na sestavo disciplinarnega odseka pomota. Disciplinarni odsek namreč po opravičniku nima načelnika, ne njegovega namestnika, marveč vodi njegove seje, kadar funkcionira, najstarejši odsekov član. Pravilno slove v naši sobotni notici 8. Disciplinarni odsek, sledeče: člani: baron Apfaltrern, profesor Jarc, dr. Krek, dr. Novak, Pogačnik.

+ **Državni zbor.** Ministrski svet je sklenil sklicati državni zbor v drugi polovici oktobra.

+ **To je svoboda znanosti!** Ravnatelj Teudt odkriva v 3. zvezku glasila »Keplerbunda« sledečo zanimivo zgodbo: Jenski dijak si je naprosil slovitca botanika iz Kiela, Reinkeja, naj pride v »Ljudski dom« v Jeni predavati. Reinke je obljubil in naznanil, da bo govoril o »Izvoru življenja«. Ko je profesor Plate, naslednik Haacklov, to izvedel, je dijače rotil, naj Reinkeju odpovedo in je obljubil, ker so bili plakati že tiskani in sploh vse priprave narejene, da bo on mesto Reinkeja predaval. Djaki pa se po pravici niso udali, češ, to bi bila nedostojnost prve vrste. Nato je Plate v zoološkem kolegu dijače pred Reinkejem svaril. Reinke pa je prišel predavati, in sicer z velikanskim uspehom. Nato ga je Plate v nekem naslednjem predavanju nenavzočnega napadal, češ, Reinke in Wasmann sta nasprotnika razvojne teorije, dočim je nasprotno res, ker sta baš Reinke in Wasmann vneta zagovornika razvojne teorije, ampak njun smrten greh je, da sta — bogoverna! Res, imenitna je svoboda svobodomislecev!

+ **Ubogí Wahrhund!** Kakšen kraval so počenjali predlanski liberalci zaradi Wahrunda! Uprizorili so vseučilišni štrajk in Wahrunda postavljali v eno vrsto z Newtonom. Zdaj pa poročajo z Dunaja, da veleliberalni naučni minister grof Stürgkh od Wahrunda za semester 1909/10 v Pragi napovedana predavanja o cerkvenem pravu ni vzel na znanje, in nobena miš se ne gane. O kako hitro je utonila tvoja slava, ubogí Wahrhund, mučenik svobodne misli!

— **O blamaži liberalcev v kranjskem deželnem zboru** piše »Rdeči Prap.«: Lepo blamažo so skupili liberalci v tajni seji kranjskega deželnega zbora. Podpisali in vložili so interpelacijo, katere niso bili niti prečitali. Šlo je za nekaj zaplenjen članek, ki je »Slovenca« silno pokvaril tek. Ne vemo seveda, če je res tako strašen, ker ga nismo čitali, verjamemo pa, da je bil spisan nalašč za konfiskacijo. V tem se demagogi od nekaj razlikujejo od demokratov. »Mladi« v liberalni stranki, ki so skuhali svojim poslancem tudi to kašo, so sicer sami »akademiki«, ampak vsa njihova taktika je vendar najprostejša demagogija, najumazanejša spekulacija na najnižje instinkte ljudstva. Zato je verjetno, da so skovali članek ne iz prepričanja, ampak da bi se konfisciral in da bi potem paradirali kot mučeniki. Ker res ne poznajo razmer v deželnem zboru, so mislili, da se bo zaplenjen članek imuniziral in tedaj bi se bili postavljali s svojim votlim radikalizmom. Toda gospodje bi bili vendar lahko imeli toliko ozira na svoje poslance, da bi jim povedali, kaj je v interpelaciji. Na drugi strani pa bi se seveda smelo pričakovati tudi od poslancev, da se prepričajo, kaj podpišejo in o čem interperirajo. Da je moralo biti sila žalostno, ko so preklicali svojo interpelacijo in začeli tarnati, da jih je sram, že radi verjamemo.

— **Žalostno poglavje o vzgoji vajencev.** — **Ubojstvo dečka.** Včeraj ob 1. uri ponoči so spremili v tržaško bolnico petnajstletnega Josipa Živica iz Velikega Doba, vajenca pri peku Ivanu Ferfolja. Mislilo se je, da ima deček vnetje slepega črevesa. Ko so ga zdravniki preiskali, so konstatirali, da temu ni tako, marveč da mu je počilo neko črevo. Vprašali so ga, kako da je dobil tako poškodbo. Deček najprej ni hotel odgovarjati, ali slednjič je priznal, da ga je gospodar pred štirimi dnevi radi malenkostnega pregreška udaril po trebuhu z debelim železnim drogom, s kakoršnim netijo ogenj v peči. Naznanili so to takoj verdelskemu policijskemu komisarijatu, od koder se je podal v bolnišnico višji komisar dr. Mlekuš. Istemu je ubogi fant potrdil izjavo, podano zdravni-

kom. Še tekem noči je bil pek Ferfolja aretiran in stavljen na razpolago deželne-mu sodišču. — Ubogemu Živicu pa ni bilo več nikake pomoči. Že včeraj zjutraj ob 8. uri je revček preminul.

— **Blagoslovljenje oltarja.** Dne 22. septembra t. l. se je na Vrhu pri Vinici po vis. čast. g. dekanu iz Semiča blagoslovil veliki oltar sv. Janeza Evangelista župne cerkve. Vršla se je po cerkveni slovesnosti sodalitas Ss. Cordis Jesu v župnišču. Z domačim župnikom je bilo navzočih trinajst duhovnikov. Izmed istih sta bila dva iz sosedne Hrvaške. — Oltar je prav lično popravil Fr. Toman, podobar in pozlatar iz Ljubljane. Podoba sv. Janeza je nova, iz lesa izrezljana v Inomostu.

— **Nevarno je oboleti** č. g. Rudolf Gregorič, župnik v Lahovčah.

— **Himen.** Gospod Fran Rosmann, veletrgovec v Trstu, poročil se je z gospo Miro Pižon, učiteljico v Skednju.

— **Budimpeštanski občinski svet** se je s posebnim vlakom pripeljal v Sarajevo.

— **Samoumor.** Iz Breznice se nam piše: Sodnijska komisija je pri raztelesbi samomorilca Franceta Justin, ki se je obesil na domačem skednju, dognala, da samomorilec ni imel nobene notranje ali zunanje poškodbe in nobenega znaka kakega udarca. Torej ni res, kar je trdil ljudski glas, da bi bilo očmovo ravnanje kaj vplivalo ter povzročilo samoumor. Justin je izvršil samoumor v hipni duševni zmedenosti.

— **Grozni in sadni semenj v zvezi z razstavo sadnih in zelenjadnih izdelkov** priredi v nedeljo, dne 10. oktobra tek. l. kmetijska podružnica novomeška v prostorih kmetijske šole na Ormu. Vabimo vse interesente, da se udeležijo te prireditve, ki ima gospodarski in poučen namen in se vrši v prilog pridelovalcem in konsumentom.

— **Avstrijskega podanika** Oskarja Jurčeva so zaprli v Spezziji, ker ga laške oblasti sumijo, da je ovaduh. Jurčev je bil svojčas tehniški risar za ladjedelnice.

— **Lep projekt** snuje tržaško - istrsko društvo za promet tujcev in ga je že c. kr. namestništvu predložilo. Društvo namrava namreč barkovljansko obal v dolžini 300 metrov porabiti za velikansko kopališče, ki mu ne bo enakega ob celi Adriji. To kopališče se bo po žični železnici zvezalo s postajo na Opčinah.

— **Iz Berolina v Trst** se po novi direktni železniški zvezi pride v 23 urah.

— **Čuden slučaj** se je pripetil preteklo soboto na tržaškem morju. Mali parnik »Giampaolo«, ki pluje med Trstom in Miljami je namreč zadel v vojno torpedovko in jo — poškodoval, dočim se nje-mu ni nič zgodilo.

— **Srednješolstvo.** Suplent na realki na Dunaju dr. Ivan Gregorin je imenovan za pravega učitelja na državni realki v Gorici.

— **Pomiloščenje.** Anton Nanut iz Štandreža, ki je pred par meseci od goriskega porotnega sodišča bil obsojen na smrt radi umora, je bil te dni pomiloščen. Sodišče mu je odločilo kazen na 10 let ječe.

— **Izpuščen** je na svobodo proti visoki kavciji oni Piani, ki je bil v preiskovalnem zaporu radi zanih »zgub« v slovečem denarnem zavodu »Banca popolare«. — Za dr. Luzzatto ponujajo kavcije 500.000 K, da bi ga pustili na svobodo. Piani je dal kavcije 50.000 K.

— **Savski most v Tacnu pod Šmarno goro.** Zgradba mostu čez Savo v Tacnu napreduje počasi. Vsi podstavki — stebri iz betona — že stoje izgotovljeni, razven zadnjega na desnem bregu vodotoča, ki pa jako nagaja. V savskem prostu ne morejo dobiti stalnega temelja; kar izkopljejo, jim sproti voda zalije. Zdaj imajo postavljen velik parni stroj, s katerim črpajo vodo, da morejo kopati. Gre jako počasi in baže bodo imeli dela pri tem stebru do šest tednov. Zato pa delajo tudi nočne ure in ob nedeljah. Zdaj pa je Sava vsled deževja že precej narasla in bo, kakor kaže še bolj in delo bo še počasneje, težavnejše in morda še nemogoče, če nastane povodenj, ki bo zasula še to, kar je zdaj izkopanega. Tvrdisi seveda to ni vseč, še bolj pa nam ne, ki moramo še vedno uporabljati brod, da pridemo med svet. Vse že želi, da bi mogli prosto čez prosti most. Kakor se čuje, bo pa še precej Save poteklo, preden se to zgodi. Most bo dodelan baže šele meseca maja ali junija prihodnjega leta. Deželni odbor je namreč oddal pretečeni teden železna dela za most tvrdki Wagner v Gradcu za 90.000 K; tvrdka si je izgovorila čas za izdelanje baže sedem in pol mesecev. Podjetništvo Janesch & Schnell, ki je dalo ob pričetku dela razobesiti samonemško tvrdko tablo, je to krivico popravilo in v zadoščenje užaljenemu slovenskemu prebivalstvu izobesilo samoslovensko. Delavci so jako različnih narodnosti. Pretekli teden je moral pobrati šila in kopita stavbeni polir, ker je hotel več vedeti, kakor deželni inženier, ki delo nadzoruje; tudi stavbeni vodja je moral oditi.

— **Za miliorski fond češke »Matice školske«** so darovali uradniki živnostni-

ske banke in praške trgovinske zbornice po 1000 K.

— **Osebnosti.** Franc Ločniškar, dosedaj učitelj pri Sv. Gregoriju v kočevskem okraju, mladi pesnik, ki priobčuje svoje proizvode pod raznimi imeni, recimo: Taros Vaziljev, Borisov, Slavko Slavič itd., je dobil službo potovalnega učitelja v Logje-Robidišču na Tolminskem ob beneški meji. — C. kr. ministrstvo vnašnih zadev dovolilo je z dne 31. avgusta 1909, št. 1258—XXIe, 32.276, premestiti voditeljico c. kr. filialnega tečaja za žensko domačo obrt v Splitu, gđno. Ivano Petrovčič, na c. kr. zavod za žensko domačo obrt na Dunaj.

— **Srebrorudnike** v Příbramu na Češkem nameravajo prodati nekemu angleškemu konzorciju.

— **Na smrt** je obsodilo celovsko porotno sodišče 22 let starega drvarja. Možgana iz labudske doline, ki je 14. avgusta t. l. ubil s polenom 63 let starega kajzarja Gregorja Greinerja in ga metel proti steni, da je kmalu izdihnil.

— **Lepotna tekma** otrok se je vršila v nedeljo v Trstu v gledišču »Eden«. Prvo darilo je dobila Ada Norski, od fantov pa Bruno Rigo.

— **Zabodel** je v nedeljo na Proseku 20-letni mesar Janez Puntar težaka Karola Bogata, ki se je v neki gostilni potegoval za svojega očeta, kateri se je s Puntarjem v igri zavoljo 50 vinarjev sprl. Rana je globoka, vendar bo Bogatec okrevljal.

— **Drama.** V nedeljo je vstopila v Trstu v mesnico Antona Katunarič v starem mestu njegova bivša ljubimka Ivana Paulišič, s katero ima otroka. Ljubimka je v prepiru zagrabila sekiro in moža udarila po glavi, da je občutno krvavel; ko je hotela še enkrat nadeni, je zbežal. Nato je ženska trikrat ustrelila vase, pa ne smrtnonevarno.

— **Hrvaško opero** so v Zagrebu v petek otvorili z Zajčevim »Zrinskiim«. 76 let stari skladatelj je sam dirigiral.

— **Grozna nesreča.** V Kanalu je igralo v petek več majhnih dečkov vojak na cesti, ki pelje proti Gradu. Ko pridejo do novih vrat, ki vodijo v zemljišče gospoda Križniča, žubana, zapove jim njihov poveljnik, da se morajo učiti, kakor pravi vojak, tudi plezati, in takoj so se začeli dečki spenjati po vratih, narejenih iz remelnov. Toda groza! Na enkrat se zvrnejo vrata s stranskimi kamni, na katerih so bila nasajena, na cesto, z dečki vred. Nastal je grozen krik in vsi opraskani so otroci zbežali domu. Velik kamen pa je padel na sedemletnega Alberta S. ter ga je tako pomastil, da je revčev za nekaj ur izdihnil. Neki vojak je vzdignil kamen z nad dečka, žalostni oče pa ga je nesel domu.

— **Premeščen** je iz Gorice v Rovinj c. kr. sodni avskultant v Gorici gospod L. Rojec.

— **Poročil** se je c. kr. sodni kancelist g. Leon Trstenjak z gđno. Elzo Mazurano, hčerko c. kr. davkarja v pokouju.

— **Hrvat izumil letalni stroj.** Hrvaški listi poročajo, da je iznašel Hrvat gospod Bešević-Petrov popolnoma originalen stroj za letanje. Stroj je popolnoma različen od drugih sestavov. Ima to prednost, da je lahko prenesljiv, ter se more v kratkem času sestaviti in razstaviti. Zanimivo je, da Bešević ni strokovnjak tehnik ter se je le bavil v svojo zabavo s proučevanjem tehnike.

— **Na grobu lastnega sina** se je hotel ustreliti v Zagrebu nek Dragotin Simončič. Pred dvema tednoma mu je umrl sin. Oče ni mogel tega preboleti, odšel je na sinov grob ter si pognal kroglo v glavo. Grobarski nadzornik je prihitel na strel in našel Simončiča težko ranjenega. Prepeljali so ga v bolnico. Tam je nesrečni oče prišel k zavesti, in ko so ga vprašali, zakaj je to storil, je dejal: »Oh, gospod doktor, bil sem srečen, imam lepo in dobro službo. Pred letom dni pa me je začela preganjati nemila usoda. Pred letom mi je umrla hči, tri mesece pozneje moja mati in za njo moja žena. Ostal mi je sin edinec, pred štirinajstimi dnevi mi je umrl tudi ta, in kaj hočem sam na svetu?«

— **Smrtna kosa.** Na Čatežu ob Savi je umrla v nedeljo jutraj posestnica g. Katarina Ivšič, rojena dne 3. aprila 1822 v Idriji. Pokojnica je bila krščanska, krotka in miroljubna žena, ki je vedno pomirljivo vplivala na pogostoma razprto soseščino. Ivšičeva hiša je daleč okrog dobro znana in spoštovana ter radodarna. Zapustila je blaga pokojna poleg obilnega imetja edinega še samskega sina g. Mihaela Ivšič, ki je podžupan tukajšnje občine in cerkveni starešina, obče priljubljen mož ter odličan naš somišljenik. Naše iskreno sočutje!

Ljubljanske novice.

lj Cesarjev god. V stolnici je danes povodom cesarjevega godu ob 10. uri daroval pontifikalno sv. mašo premil. gosp. knez in škof dr. Jeglič ob asistenci stolnega kapitelja. Navzoč je bil deželni predsednik baron Schwarz z zastopniki c. kr. uradov, ravnatelji srednjih šol, deželni glavar dvorni svetnik pl. Šuklje, general z drugimi vojaškimi dostojanstveniki, zastopani je bil magistrat, Vincencijevo družbo sta zastopala predsednik g. Röger in g. Fabjan. Šole so imele prosto.

lj Na čast ustanoviteljem »Vseslovenske Ljudske Stranke«, ki bodo zbrani 17. t. m. v Ljubljani, priredi slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« v nedeljo, 17. t. m. zvečer v veliki dvorani »Uniona« velik glasbeni večer. Spored bo izredno bogat.

lj **Shod »Deželne zveze državnih oficijantov in pisarniških pomočnikov na Kranjskem«** se je vršil včeraj popoldne v »Mestnem domu«. Udeležilo se je shoda lepo število članov. Na predlog zvezinega predsednika g. Stegnarja je bil izvoljen za predsednika shoda g. A. Breskvar, ki pove, da so zastopniki državne zveze sklenili na zborovanju na Dunaju, da se vrše na isti dan povsod manifestacijska zborovanja za zboljšanje njihovega stanu. Zeto se vrši danes ta shod. Z združenimi močmi bodo dosegli to, ker niso razcepljeni. Zvezin predsednik g. Stegnar prebere pozdrave sorodnih društev na Dunaju, Trstu, Pragi, Gradcu ter številne pozdrave tovarišev kranjskih državnih uradov. Poroča, da obstoji ta organizacija že osem let. Leta 1902 se je doseglo, da se je stan diurnistov spremenil v oficijante in pisarniške pomočnike. Obenem pa so jim naložili dela uradnikov z dolžnostmi in odgovornostjo, vendar pa niso delu primerno zboljšali gmotnega položaja. Gg. Mali in Jerom poročata o razmerah po raznih zavodih. G. Frank poroča, da se namerava ustanoviti zveza sodnih poduradnikov, kar se pa naj ne smatra za nasprotno deželni zvezi. G. Stegnar pozivlje zborovalce, naj o sitnostih in preganjanju predstavljenih redno poročajo društvu, ki bo skušalo v kočljivih vprašanih posredovati. Koncem shoda se je sprejela resolucija: Državni pisarniški oficijantje in pisarniški pomočniki v polnem obsegu izvršujejo uradniška dela ter državi udano in vestno služijo. Plačani pa so slabši od uradnikov, poduradnikov, slug itd. Protestujejo proti nezadostni plači, kot tudi proti temu, da so izročeni brez vsake moči na milost in nemilost svojim predpostavljanim. Zborovalci pričakujejo, da se vlada zavzame za to uradniško strujo. Pozivljajo ljudske zastopnike v parlamentu, da vplivajo, da se tej uradniški kategoriji prizna stalno nastavljenost, popoln značaj uradnikov ter se njihova plača uravna po delu in sedanjih neznosnih draginskih razmerah. — Nato se je shod zaključil. Po shodu so se udeleženci fotografirali pred »Mestnim domom«, nakar so se udeležili prijateljskega večera v hotelu »Ilirija«.

lj **Odmey iz c. kr. I. drž. gimnazije v Ljubljani.** Večkrat se je bralo v našem listu, kako slabe razmere vladajo na tem zavodu. Da je temu res, naj služi sledeče v dokaz: Bilo je popoldne, ko sem stopal po hodniku. Ker vidim vrata nekega razreda odprte, stopim malo bližje. In kaj vidim? Pometali ste dve ženski sobo in seveda, čeravno je pet oken na razpolago, pri — zaprtih oknih. Da se vsled obilnega prahu ni skoro videlo skozi, je samoumevno, ker je snažnje jako »moderno« urejeno. Ko sem prišel čez nekaj časa nazaj, sti dotični dve pobrisali prah, vkljub temu je bilo še vse zabito. — Zdaj pa naj pomisli človek, kakšen mora biti zrak, ko stopi drugi dan dijak v sobo. Saj ni čuda, da izgledajo obrabi dijakov, ko stopijo iz sopslopa vsi mrkli in propadli. Treba je torej, da ravnateljstvo korenito nastopi tu vmes, da se bo učilnica takoj, ko mine pouk prezračila, da ne treba tako dijaku sedeti celih šest ur ali celo šest dni v neprežračenosti. Da je to resnica, se lahko vsak prepriča, če gre le po hodniku, kjer je zrak nad vse čist. Tako je tudi v telovadnici, kjer se sploh ne zrači nikdar. Če hoče imeti ravnateljstvo v telovadnici kako boljše orodje, naj se informira pri ljudeh, ki se na to kaj razumejo. Za vzgled naj služi le bradlja, ki je v tako slabem stanju, da je človek vedno v nevarnosti, da bi se kaj ne pobil, če ne celo ubil. Dalje je tudi povsod ta navada, da je v telovadnici, oziroma v garderobi kak vodovod. Ta je tu, a ne vem čemu služi, ker je vedno zaprt. — Opazovalec.

lj Na oklicih je gosp. Svetozar Koser, c. kr. poštni uradnik, z gđ. Albino Mastek.

lj **Grošljevo trgovino** na Poljanski cesti je prevzel iz trgovski stroki izvrstno izvežbani domačin g. Avgust Pust.

lj **Gosp. Degenghi** namerava kakor se govori, zapustiti Ljubljano ter prodaja hišo v Selenburgovih ulicah in Kolizej.

lj **Eksplodizija.** Ko je v soboto dopoldne odmetaval na južnem kolodvoru domač premog delavec Gregor Seršen, ro-

jen leta 1877. v Vinah in pristojen v Moste, je pri tem večkrat zadel z lopato na neko žico, ki je molela iz kupa. Hoteč jo odstraniti, jo je potegnil z levo roko. Naenkrat pa je počilo in mu odtrgalo na levi roki palec in kazalec ter ga tudi na levi nogi poškodovalo. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico. Na lice mesta je došla policijska in sodna komisija in po treh izvedencih dognala, da je bila v kupu dinamitna kapica, katera je prišla med premog pri razstreljevanju v rudniku in je izključeno vsako zlobno dejanje.

lj **Imenovanje.** Gosp. Fran Eiletz, vodja poštnega urada na Miklošičevi cesti, je imenovan poštini adjunktom.

lj **I. podporna posojilnica ali denarja je treba.** Za včeraj dopoldne je sklical znani g. Matej Stergar ustanovno zborovanje »I. podporne posojilnice« v Meščanski pivnici. Gosp. Stergar je sicer razdelil nad 500 vabil po raznih ljubljanskih zavodih in uradih, ali velikemu vabiljenju se ni nihče odzval, še celo pripravljali odbor ne, razen gosp. Jelovška iz »Narodne tiskarne«. No, pa to je brez važnosti, glavno je to, da smo enkrat zvedeli, česa nam manjka. Namreč denarja! Na programu napovedanega zborovanja je bilo »prereševanje« pravil nameravane posojilnice in slučajnosti. Kljub neprišlim tisočem zborovalcev, je g. Stergar navzočim gostilniškim gostom v zanositem govoru razjasnil, da se bo ustanovila posojilnica, ki bo imela take posebnosti in dobrote, kot še nobena dosedanjih. V svojem govoru je gosp. Stergar zlasti povdarjal, da je največje hudo revnejših slojev to, da nimajo denarja. Zato pa si je treba denarja preskrbeti. Na tuji kapital se ni zanašati, z združenimi močmi se pa že lahko kaj naredi. Dandanes posodi kaka babnica v hiši dve kroni, potem pa ves dan leta po hiši in pripoveduje strankam, kateri in koliko je posodila. Zato je seveda potrebna posojilnica, v kateri se bo dobilo posojila od 2 do 200 K na posodo, seveda s poroštvom. Ustanovni kapital naj bi plačali ustanovniki v deležih po 100 K, in sicer lahko v desetkronskih mesečnih obrokih. Vloge se bodo obrestovale za revnejše ljudi po 10 odstotkov, posojila pa po šest odstotkov, ker bo treba iskati posojilnici sami v začetku posojila. Dobitek je na ta način gotov. Sicer se pa gosp. Stergarju ne gre za drugo, kot da koristi človeštvu. Predno niso pravila posojilnice potrjena od trgovskega sodišča, ne mara sprejemati nobenih deležev, ampak prosi le, da bi se vsakdo podpisal na njegovo polno, kar tudi nekateri radi naredijo. Dohodki za rezervni in podporni sklad se bodo zbirali iz prirejanja zabavnih in poučnih predavanj, veselice in podobnih prireditvev. Iz malega raste veliko. Ker si ne bo mogla posojilnica najeti obširnih uradnih prostorov, se je g. Stergar dogovoril z lastnico mlekarne »Pred škofijo«, ki se je izjavila, da odstopi del te mlekarne novi posojilnici. Več se tako ne rabi kot ena miza in dve knjiži: blagajne v začetku tako ne bo treba. Torej glede uradnih prostorov je vse preskrbljeno. Veljalo ne bo nič. Kdor si bo izposodil v posojilnici dve kroni in bo pripeljal s seboj tudi poroka, bo tako lahko kupil za odškodnino svojemu poroku najzdravejšo abstinentno pijačo — kozarec mleka. Tako se bo tudi povzdignil konsum mleka gostoljubne prodajalke. S tem se bo seveda tudi precej dvignilo narodno gospodarstvo. Govornik pove popolnoma odkrito, da je on, Matej Stergar, pisatelj in pesnik, če kdo hoče, v slovenskem in nemškem jeziku, bivši učitelj na nižjih in visokih šolah. Ne išče osebnih koristi, pomagati hoče le revnemu človeštvu. Iz tega sledi, da je popolnoma sposoben za vodstvo takega zavoda. — No, vreme je krivo, da niso prišli zborovalci, tudi člani pripravljavnega odbora so zadržani. Gosp. Christof, solicator, ima važne opravke, drugi tudi. Peter pl. Radice, dr. Schweiger st. so že podpisali na polo poleg drugih znane prispevke. Podpiše se lahko odslej v mlekarni Pred škofijo vsakdo. Plačalo se bo pa pozneje, ko bodo pravila potrjena. Tako bomo prišli do važnega denarnega zavoda Stergarjevega sistema.

lj »Revolucijsko svatbo« v četrtek v slovenskem gledališču ponavljajo.

Goriške volitve.

Možje S. L. S., do zadnjega moža na krov!

Udeležba pri jutrišnjih ožjih volitvah obeta biti jako velika. Vsaka stranka upa, da spravi zase na volišče saj 13.000 volivcev. Dolžnost vsakega somišljenika S. L. S. je, da stori vse, da pridejo naši možje do zadnjega na volišče, kajti odločilo bo zmago najbrž le par glasov! Če sovražniki napno vse svoje sile za slabo stvar, moramo mi za dobro še več storiti! Liberalizem mora pasti!

Liberalci po deželi izžvižgani.

Včeraj je liberalni dr. Medvešek priredil shod v Kostanjevici na Krasu. Poslušalo ga je dvajset ljudi, od teh pa je bilo liberalcev komaj deset. Naši bi bili Medveščeku ugovarjati, pa ni bilo treba.

Isti dr. Medvešek je napovedal shod na Voljščici. Volivci so ga dolgo čakali, velika večina je bila naša. Ker dohtarja iz Gorice ni bilo, so sami shod napravili. Medtem ko so naši govorniki govorili, je šele prišel dr. Medvešek. Prej je govoril nadučitelj Sila, ki se je s svojo učenostjo silil, pa so se mu naši grohotno smejali. Ko je pa začel govoriti Medvešek, so ga izžvižgali! Nato je govoril med gromovitim odobravanjem govornik S. L. S. iz Gorice. Ko je nehal, ni bilo konca navdušenih klicev: Živio S. L. S.!

Razmere na Krasu se bodo jako izboljšale.

Nadaljni agrarni kandidati.

V kmečkih kraških občinah hočejo nekateri agrarci imeti za kandidata veleposestnika A b r a m a iz Tupelč in V r a n a iz Tomača. Drugi pa se kmeta branijo in zahtevajo, da bodi poslanec veliki kmet iz Trsta, dr. G r e g o r i n. Zračilno pa je, da se za Streklja nobeden več ne zmeni, ampak ga hočejo pustiti obležati v kotu, kamor so ga vrgli volivci S. L. S. Za kmečke občine goriške okolice imajo agrarci kandidata v uskoču Antonu Klančiču iz Podgore in v nadučitelju Križmanu iz Dornberga, tretji bo pa najbrž O b l j u b e k. Križman bo skrbel za povišanje plač, Klančič pa za prodiranje Italijanstva v Podgori. Podgorsko županstvo je namreč za slovensko šolo, kjer hodijo samo revni otroci, votiralo celih — 40 K. Dočim imajo otroci, ki hodijo v laško Legino šolo, vse zastoj, tako da je siromašna slovenska deca primorana v to šolo hoditi. Dočim Klančič tako slabo skrbi za slovenstvo, pa je dal za bralno društvo 200 K, katere so pa v rokah govtovih ljudi vse izginile.

Koroške novice.

k Orla ustanovljajo v Velikovecu.

k Vlom v poštni urad. Tatovi so vlomili v poštni urad zdravilišča Beljaške toplice (Warmbad Villach). Zapadlo jim je samo 28 kron. Sumijo mašinista Sommergerja in njegovega brata.

k Na originalen način se bodo učili slovenščine nemški trgovski vajenci na trgovski nadaljevalni šoli v Beljaku. Učili se namreč ne bodo slovniške slovenščine, ampak dialekt beljaške okolice, češ, potrebno je to z gospodarskega stališča in zato se ima znanje slovenščine omejiti le na kupčijsko občevarje s strankami. Nemci pa res znajo biti kunštni!

Štajerske novice.

š Hčer je umoril posestnik Klemen, pa domače Mihalek iz Slovenije vasi v ptujskem okraju. Pretekli petek se je sprl s svojo ženo. Njegova 20-letna hči ju je hotela pomiriti, oče pa jo je sunil z nožem v vrat tako, da je izkrvavela. Očeta morila so še isto noč prijeli.

k Premembli posestva. Gospod Ivan Rebek je kupil od pismonoše g. Kampltha hišo v Karolinski ulici v Celju za 24.000 kron. Ena slovenska hiša v Celju več! — Gospod profesor Anton Jošt je kupil v Celju Traunovo vilo ob državni cesti s posestvom vred za 50.000 kron.

š Napad na vlak. Iz Ptujja se poročajo, da je v torek nekdo streljal med Ormožem in Središčem na vlak, ki odhaja iz Središča ob 5. uri jutraj. Strelji so zadeli samo lokomotivo. Strojevodja je takoj ustavil vlak, a vsled tem je bila vsaka preiskava nemogoča. V Ormožu so o dogodku naredili zapisnik, vsled česar je imel vlak do Ptujja četrto ure zamude.

Sadjereja v Belkrajini.

Članka o sadjereji v zadnjih številkah cenj. lista mi dasta povod, spregovoriti o naši sadjereji. Ista je danes v jako slabem stanju. Temu ni krivo slabo podnebje, zanemarjenost ljudstva, slaba zemlja; vse je ravno nasprotno. Vzrok naše zaostalosti je edino prevelika zapuščenost in zanemarjenost od zgoraj. Naši Gorjanci so res previsoki, da bi merodajni faktorji prišli k nam s potrebnim podokom.

Kaka je sadjereja pri nas danes?

Belokranjec ima rad zasajen vrt z lepim sadjem. Lep vrt krog hiše mu je največji ponos. Zato išče vsak mladi gospodar divjake po gozdu, jih doma presaja in cepi. Pravi, da taka drevesa najbolj uspevajo. Kdor se pa ni naučil cepiti, poseje peške od jabolk in hrušek, ne da bi drevesce pozneje precepil. Zato imamo pri nas sicer precej sadja, pa bolj drobnega, kislega, trdega. Le malokateri gospodarji so imeli priliko poiskati si od daleč dobrih cepičev in poskrbeti za bolj vrste.

Kar se tiče vrste sadja, je navadna prikazen: kolikor sadnih dreves, toliko tudi vrst. Vsak gospodar gleda na to, da ima kolikor največ vrst sadja. In po kakovosti jih razdeli. Najzlahtnejšo imenuje »mamina jabuka«, lepo debelo »čaćina jabuka« itd. po članih družine, da ima vsaki svojo.

Kar se tiče širših sadnih vrst, uspevajo pri nas skoraj vse vrste: črešnje, hruške, jabolka, orehi, kostani, breskve.

Rojaki! Slovenke! Društva!
Spominjajte se z darovi Slo-
vencev v Št. Ilju!

Kjer je cepljeno in dobro oskrbovano, je krasno in jako okusno, sposobno za vsak sadni trg. Neki bivši učenec grmske šole mi je rekel, da so tukaj nekateri pridelki lepši in okusnejši kot vipavski (on je Vipavčan).

V novejšem času so začeli posebno gojiti češpljo. To pa radi žganja. Skoraj vsaka hiša ima svoj žganjarski kotel (po nekaterih vaseh seveda, povsod seveda ne), in doma izžge skoraj vse sadje, le malo ga posuše. Tako prihaja vedno bolj žalostno dejstvo na dan: žganje se takoj sprti izpije; pije ga vse, staro in mlado, tudi otroci, ki so se komaj iz belke izkočali. Slivovec se hitro popije, v zimi, posebno v mesopostu (40-danski post) pa ni kaj jesti.

Poleg češpelj so začeli nekateri žgati tudi breskve in hruške. Kdor nima sam žganjarskega kotla, ta proda svoje sadje drugim »žganjarjem«, mernik po 1 K 60 vin, do 2 kroni. Cena se menja po rodovitnosti. Tako preti ravno češplja spodbiniti ostalo sadje.

Gojitev dobrega sadja ovira tudi tatvina sadja, ki je pa menda povsod v navadi. Pa je zlasti huda pri ranem sadju, posebno pri češnjah. Poznam gospodarje, ki so morali vedno čuvati svoje drevo, podnevi in ponoči, če so hoteli kaj nesti na trg. Tako jim skupiček skoraj niti onega časa ni vrnil, kar ga so pri tem zamudili. Tatovi so otroci, zlasti pastirji. Dokler se to ne omeji, je težko misliti na uspešen razvoj. Ta žalostna prikazen jemlje gospodarji vse veselje do gojitve dobrega sadja; poznam mnoge, ki so morali posekati drevo v najlepši rasti, ker so jim delali taki uzmoviči preveč škode po njivi in travniku in niso dobili od drevesa skoraj ničesar. Tatvina bi se dala omejiti na dva načina: prvič, da se sadjereja bolj razširi, da bo imela vsaka hiša svoj lep sadni vrt. Drugič, da začne županstvo bolj izvrševati svoje dolžnosti, ki mu jih nalaga postava. Ali od tega nimamo dosti pričakovati, dokler bodo naši liberalni župani birti (gostilničarji) bolj zavajali ljudi v občinskem uradu (to je gostilna) k pitju in pijančevanju ter tako v zadolževanje, kot pa res skrbeli za blagor občine in občanov.

Kako stališče zavzema Kmetijska družba k tem našim razmeram? Tukaj se seveda ne morem opirati na njeno subjektivno mnenje, nego na praktično udeleževanje.

Po vseh naših večjih vaseh in krajih so osnovane podružnice Kmetijske družbe. Štejejo 25 do 40 članov. To je razmeroma veliko število, če se pomisli, da so večidel gospodarji v Ameriki in na domu gospodarijo ženske. Načelstvo podružnic pa zavzemajo dostikrat osebe, ki jim v prvi vrsti ni prid kmetijstva, nego čast ali upliv mar, da ga na drugi strani izkoristijo. Ne bom dosti grešil, če citiram besede iz omenjenega članka Vašega lista: »Zdi se pa, da se . . . po mnogih podružnicah po deželi bolj gleda na liberalizem članov, kot na strokovno izobrazbo, (tukaj prospeh podružnice); navadno pronosirani liberalci po deželi nosijo zvonec po podružnicah, da bi pa kaj požrtvovalnega storili v prid kmetijstva, za to so preleni (pa tudi ne znajo!)«

Zato so nekateri prisiljeni, četudi udi, naročati potrebščine drugod ali pa sami naravnost pri vodstvu in ne posredno po podružnici.

Kako se naši gospodarji zanimajo za napredek sadjarstva, kaže dejstvo, da večina pristopa k K. D. v prvi vrsti radi onih štirih sadnih drevesc. Toda mnogi kmalu razočarani odstopa od K. D. ali ostaja le nezadovoljen pod pritiskom drugih članov radi sloge. Drevesca prav redko kdaj dobro vspevajo. Navadno lepo poženejo, potem pa naglo vsahnejo. Mnoga pa sploh ne poženejo. Razdeljevanje teh drevesc je mnogokrat tudi prav nezadovoljivo. Liberalni »veljaki« se poginjajo za boje, revnemu kmetu ostane izbirek.

Družbin list »Kmetovalec« malokoga zadovolji. Gospodarski članki, pravijo, da so pisani samo za velike gospodarje in velika posestva. Edino, kar vleče, so odgovori na razna vprašanja. Pa tudi v te odgovore so že skoraj izgubili zaupanje; pravijo, da so dostikrat napačni. Zato mnogi opuščajo kmetovalca in se raje naročajo na »Dolenjske Novice«, ki najbolj ugajajo po svojih temeljnih, kratkih in krajevno prilagojenih gospodarskih člankih.

Priporočajo se povsod gospodarski tečaji ali vsaj poučna predavanja. Teh maloda ne poznamo. Gorjanci so previsoki. Pa tudi gospodje strokovniki so sila natančni. Nekdo mi je tožil: Napovedano je bilo predavanje ob deveti uri. Mi smo se malo zakasnilo in došli ob pol desetih, pa učitelj ni bilo. Rekli so, da je prišel ob deveti uri, ker ni bilo nikogar, vsedel se je na svoj bicikel in hajdi!

Kaj tedaj? Samopomoč! Snujmo sadjarske zadruge. Vse ugodnosti so dane: zemlja, zrak in pridni podletni ljudje. Nedostaja le sredstva in poduka. Prvo dobimo v za-

drug, za drugo se bomo obrnili na deželni odbor, da nam pomore. Vas pa, slavno uredništvo, prosimo, da to vprašanje tako določeno rešate, da nekaj narešate pri naši slavni Kmetijski družbi. I. A.

Pismo iz Jeruzalema.

Tudi Slovenci pojdejo v Jeruzalem! Davna želja mnogih se bo vendar izpolnila. Že je naznanjena prva slovenska karavana, ki dospe 7. septembra prihodnjega leta v Jeruzalem. Tako se tudi Slovenci pridružimo drugim narodom, kateri leto za letom v obilnih karavanah prihajajo v sveto deželo iz vseh delov sveta. Lepo in častno bo to za ves slovenski narod. Naj pride tudi naše dobro ljudstvo v sveto deželo in naj dokaže s svojim krščansko-vzgladnim vedenjem drugim narodom, da ne zaostaja za njimi v svoji verski gorečnosti. Pokazali so to Slovenci v Rimu in Lurdu — zdaj pride na vrsto Jeruzalem. Prav in pravično je, da se naš narod skupno pokloni Zveličarju tu, kjer je On zanj živel, trpel in umrl.

Kdo ne čuti srčne želje, vsaj enkrat videti in počastiti te najsvetejše kraje na zemlji? Na njih potrditi vero in ogreti ljubezen do Boga-človeka? Kdo se ne veseli, da bo mogel obiskati sveto deželo, ki je sicer daleč od domovine, pa vsakemu že iz nežne mladosti ljuba in draga kot lastna domovina? To bo torej možno prihodnje leto pri prvi veliki slovenski božji poti v Jeruzalem.

Marsikak rojak je že obiskal sveto deželo, tudi večkrat so šle iz Egipta slovenske karavane, pa le v malem številu in še z drugimi narodnostmi skupaj, zdaj pa pride prva velika slovenska karavana v Jeruzalem. Take velike in dobro organizirane karavane nudijo zlasti prirobnemu ljudstvu neprecenljivo korist tako v gmotnem kakor v duševnem oziru. Koliko zadovoljenje ima, kdor se je enkrat udeležil take kolikor mogoče dobro urejene karavane! Zato se je mnogi zopet in zopet udeležil.

Taka prav dobro uspela ljudska karavana je bila II. poljska, ki je bivala od 16. do 25. avgusta v Jeruzalemu. Priredila in vodila sta jo frančiškana P. Žiga Janicki in P. Kamil Manik. Tehnična dela je imel P. Melhior Lehner, dunajski gen. komisar svete dežele.

Karavana je štela 448 božjepotnikov, več kot polovico je bilo žensk, 68 duhovnikov, med njimi pomožni škof Fischer Karol iz Przemislija. Glede starosti so bili jako različni, od 12letnega dečka in 13letne deklice do osivelega starčka. To priča, da božja pot v Jeruzalem dandanes ni več tako naporna kakor je bila nekdanj, da ni samo za moške, ampak da jo lahko zmaga tudi ženske in celo nežna mladež. Videl sem v sv. deželi romarice iz Južne Amerike, katere niso zaostajale za moškimi, ampak so srčno in vztrajno prenašale vse napore dolgega romanja.

Vse te po stanu, spolu in starosti različne poljske romarje je pripeljal do Trsta poseben vlak. V Trstu jih je sprejel Lloydov parnik »Tirol« in jih srečno pripeljal dne 16. avgusta ob 6. uri zjutraj v Jafo. Na krovu je pozdravila romarje deputacija iz Jeruzalema: g. prelat dr. M. Ehrlich, vodja avstrijskega gostišča, gosp. podkonzul Venko, P. Alojzij Micheli, vodja frančiškanskega gostišča in moja malenkost. Po kratkem obisku v cerkvi sv. Petra v Jafi in okrepčilu smo se ob 11. odpeljali z dvema vlakoma v Jeruzalem, kamor smo dospeli ob 3½. popoldne. Edina nezgoda je bila v vlakcu. Frančiškanskega brata Stanislava je zadela kap, ki je dospevši v Jeruzalem umrl in bil drugo jutro slovesno pokopan na gori Sijon.

Na kolodvoru v Jeruzalemu se je karavana razvila v sprevod in je pojoč in moleč šla z zastavo v baziliko božjega groba. V sredi sprevoda so nosile Marijine hčere krasen kip Matere božje. Po zahvalni pesmi je pred božjim grobom nagovoril romarje frančiškan rojak P. Vincencij, odgovoril mu je pomožni škof Fischer. Ljudstvo je ihtelo ginjenja nad srečo, da je dospelo na ta najsvetejši kraj sveta. Pač naravno za to dobro in globokoverno poljsko ljudstvo, saj »priznavajo možje najrazličnejši ver in nazorov, da se niso mogli ustavljati čudoviti sili, ki je porijela njih dušo na svetih mestih.«

Trojna gostišča so sprejela romarje, ki so točno izvršili določen program z vodniki. Vspodbudno je bilo njih vedenje, kar je zadnji večer posebno poudaril pri skupnem vsprejemu romarjev jeruzalemski patriarh Filip Camassei, da niso prišli sem kot turisti, temveč kot pravi romarji. Pomožni škof Fischer je imel dvakrat pontifikalno mašo: prvo v baziliki božjega groba, drugo v cerkvi sv. Odršenika na rojstni dan našega cesarja Fran Josipa. Romarji so se vsi srečni in veseli odpeljali dne 25. avgusta ob 5. zjutraj iz Jeruzalema v domovino. — V Jeruzalemu. P. Benigen.

Razne stvari.

Ogrski grb na železniških vozovih. Pred letom je izdal ogrski trgovski minister naredbo, da se mora na vseh železniških vozovih, ki vozijo v inoizemstvo, naslikati ogrski državni grb, da se na ta način pokaže v inoizemstvu samostalnost Ogrske. Pred nekoliko dnevi pa je izšel nov ukaz ravnateljstvu državnih železnic, da se mora ta naredba brez odloga izvesti.

V Ameriki sleparili rojake. Newyorški avstrijski konzul je dal zapreti tri Avstrijce, ker so sleparili svoje rojake. Ti trije sleparji: Tom Zielinsky, Frank Siwik in John A. Solysek, so prodajali raznim izseljencem iz Avstrije nekaka pisma, s katerimi bi naj bili prosti vojaške službe v domovini. Za ta pisma so računali po 15 do 100 dolarjev.

300 ogrskih igralcev in igralk brez službe. Letos je ostalo 300 ogrskih igralcev in igralk v Budapešti brez angažiranja. Na skupnem zborovanju so sklenili, da bodo prirejali predstave po ogrskih mestih.

Koliko rabijo na Angleškem ponarejenih zob? Iz Amerike se izvozi vsako leto na Angleško 20 milijonov ponarejenih zob, kljub temu, da je tudi na Angleškem že veliko tovarn, ki izdelujejo ponarejene zobe. Ako vzamemo slučaj, da si ne več kot pol Angleške pusti napraviti en sam ponarejen zob, potem ima vsak drugi Anglež, bodisi stari, otrok ali žena, ponarejen zob v ustih.

Zastavljeni dragi kamni sultanove krone. Odstavljeni maroški sultan Abdul Asis je iskal za časa svojega vladanja pri Francozih posojilo. Toda Francozi mu niso hoteli več posoditi na dobro besedo in sultan je moral zastaviti dragocene kamne iz svoje cesarske krone v Parizu. Za te kamne so mu dali 1.200.000 frankov, za katere bi pa moral sultan kot vsak dolžnik plačevati visoke obresti, ki so do sedaj narastle že na 152.000 frankov. Poleg tega se mora plačati še 24.000 frankov, ker zastavljene stvari niso bile pravočasno rešene. Če hoče sedaj sultan dobiti drage kamne nazaj, mora plačati razen 1.200.000 frankov še obresti in stroške. Bržkone pa sedanji sultan tudi nima te vsote, in če ima, porabi denar raje za koristnejše in potrebnejše namene. Rok zastavljenih kamnov je potekel, in če se sultan ne bo potrudil, jih ne bo nikdar več videl, ker se bodo v oktobru že na javni dražbi v Parizu prodajali.

Po 14 letih priznal umor. Pantelija Petučevič iz Sv. Blaža v okraju Djakovem je ubil pred 14 leti svojega strica Partenija. Pokojni Partenija je upravljal zadružno imetje in ga zapravljaj, a o delitvi posestva ni hotel ničesar slišati. Radi teh zadružnih razmer je Pantelija ustrelil svojega strica, da reši sebe in svoje materijalne propasti. Pantelija Petučevič je bil zaradi tega v sodni preiskavi, a zaradi pomanjkanja dokazov se ga je izpustilo. No, sprl se je s svojo ženo Perso, ta pa je izdala svojega moža. Pantelija je sedaj pred sodiščem v Osijeku priznal svoje dejanje in bil obsojen na 10 let težke ječe.

Morskega volka v dolžini 2¼ metra je 15. t. m. pri Novemgradu vrela tamonjska »Tunjarska zadruga«.

Telefonska in brzojavna poročila.

KRŠKI KNEZOŠKOF OBOLEL.

Celovec, 4. oktobra. Tu so bile razširjene vesti, da je knezoškofa dr. Kahna zadela kap. Zdravniki izjavljajo, da je le nabrala se kri v možganih in da se je položaj bolnika zboljšal.

BIENERTH PRI CESARJU.

Dunaj, 4. oktobra. Včeraj je cesar v posebni eno uro trajajoči avdienci sprejel ministrskega predsednika Bienerttha v zadevi sklicanja državnega zbora. V prihodnjih dneh priobči »Wiener Zeitung« cesarjev patent, ki sklicuje državni zbor na dan 20. t. m. Zasedanje drž. zbora bo odprto z dolgim govorom ministrskega predsednika.

NESANKCIJONIRANA LEX KOLISKO-AXMANN.

Dunaj, 4. oktobra. Dr. Lueger sklicuje na soboto 9. t. m. posvetovanje vseh načelnikov nemških strank, da nemške stranke zavzamejo enotno stališče napram nesankcijoniranju lex Axmann. Kakor se čuje, je razmerje med Bienertthom in vlado se radi odloka v zadevi svobodne šole in nesankcijoniranja lex Axmann poslabšalo.

Dunaj, 4. oktobra. Nemški narodni svet bo priredil na dan, ko se sestane parlament kot protest proti nesankcijoniranju lex Kolisko Axmann demonstracijski obhod po Dunaju.

OBSODBE V ZAGREBSKEM VELEIZDAJNIŠKEM PROCESU.

Zagreb, 4. oktobra. Obsodbe v zagrebškem veleizdajniškem procesu bodo izrečene jutri.

ČRNOGORSKI BEGUNI NA TURŠKEM.

Carigrad, 4. oktobra. Turška vlada je sklenila vsled prošnje črnogorske vlade,

da prepreči na Turško beg revolucionarjev, udeleženi pri zadnjih nemirih v Crnogori.

NAPADI NA AMERIŠKEGA PREDSEDNIKA TAFTA.

London, 4. oktobra. Iz New Yorka se poroča: V Portlandu so prijeli nekega Artura Wrighta, v trenutku, ko je hotel planiti z revolverjem na predsednika Tafta, ki se je pripeljal v avtomobilu. Našli so pri njem poln žep nabojev. Policiji se je zdel sumljiv že, ko je hotel v gneči skriti revolver v fotografski aparat. Zaprli so tudi dva druga moža, ki sta se hotela prirediti do Tafta. Tudi pri teh dveh so našli strelno orožje. Wright je izjavljal, da je hotel samo fotografirati. Kot se poroča iz New Yorka, se je nameraval bržkone na Tafta dobro organiziran anarhistični napad. Taft ni imel na svojih potovanjih doslej nikdar posebnega policijskega varstva. Zakaj je hotel Wright napasti Tafta, ni znano, vendar pa se sodi, da vsled tega, ker je Taft izdal stroge navedbe proti anarhistom.

NESREČA V GLEDALIŠČU.

Bilitz, 4. oktobra. Tik pred koncem predstave se je v tukajšnjem mestnem gledališču udrl strop v obsegu 40 kvadratnih metrov. Med občinstvom je nastala silna zmešnjava. 35 oseb je ranjenih, med temi 10 težko.

STAVKUJOČI MIZARJI NATEPLI POLICIJO.

Pariz, 4. oktobra. Po nekem shodu stakujočih mizarjev je prišlo do krvavih pretepev med mizarji in policijo, ki je hotela nekaj ljudi aretovati. Demonstranti so policaje obkolili in metali vanje kamene. Ko je bil neki stražnik ranjen, so potegnili policaji sablje in ranili več demonstrantov. Šele po težkem trudu se je posrečilo razgnati demonstrante.

AMERIKANCI O COOKU IN PEARYJU.

Washington, 4. oktobra. Nacionalna geografska society je sklenila, da dr. Cooka ob priliki njegovega predavanja v Washingtonu ne pripozna oficijelno kot odkritelja severnega tečaja. Pred kratkim je ta družba sklenila, da ne sklepa prej o odlikovanju dr. Cooka in Pearyja, dokler se njuna poročila ne bodo znanstveno preizkusila.

PEARY PROTI COOKU.

Pariz, 4. oktobra. Peary je odločno odkrnel sestanek s Cookom v newyorškem polarnem klubu, ker trdi, da je Cook slepar.

Darovi.

ZA NARODNO OBRAMBO.

401. Gospa Šturm nabrala na Viču in pri omizju pri Flegarju v Vodmatu 22 K 10 vin.
 402. M. Schmid, župnik, Solčava, 20 K;
 403. Janez Sajovic, prošt, Ljubljana, 20 K.
- Slovenska žena je v vzgled slovenskim ženam in dekletom otvorila novo stotino darov. Naj bi s pomočjo požrtvovalnih somišljenikov in somišljenic kmalu beležili petstoti 20-kronski dar!

Poslano*

Viki Rohrmannu.

Kako si se imel v Stuttgartu?

Divji kostanj.

* Za to poslano je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor določa zakon.

Priporočamo našim rodbinam

Kolinsko cikorijo.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dn	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
3	9. zveč.	738 6	13,4	sl. szah.	jasno	
4	7. zjutr.	738 6	10,3	brezvetr.	megla	1,6
	2. pop	736 8	20,0	sl. jug	jasno	

Srednja včerašnja temp. 14,3°, norm. 12,5°.

Odda se za 1. november

lepo stanovanje

dve sobi, kuhinja ter velika jedilna shramba. Cena 300 K. — Naslov pove upravništvo »Slovenca«.

2763 1-1

Dva krojaška pomočnika

sprejme takoj v trajno delo A. Pretnar, kraj. mojster Sava, p. Jesenice, Gorenj.

Tako se bore Sokoli!

Polet naših vrlih Orlov širom slovenske zemlje zelo boli liberalce. Na vse moč načine skušajo prodreti železne vrste naših mladeničev. Z zasramovanjem, z blatenjem po njihovih umazanih časopisih in z dejanskimi napadi so že poskušali, pa vse jim ni nič pomagalo. Vrste naših Orlov se množe od dne do dne. Sedaj so prijeli v roko novo orožje. Začeli so krasti čast! Pri Orlu v Št. Vidu nad Ljubljano imajo zelo delavnega načelnika br. Fr. Zavodnika, ki je tudi načelnik okrožja, v katero spadajo Orli v Št. Vidu, Šmartnem in Ježici. Uspehi, katere je ta mladenič dosegel s svojim delom, bolč zlasti šentvitske liberalce, zato so sklenili, da ga uničijo. Izmislili so si hudobijo, da je Zavodnik zapeljal neko dekle v Preski, kamor je hodil podučevati ondote Orle. To od kraja do konca izmišljeno laž so z velikansko vneto raztresali ne samo po Št. Vidu, temveč povsod, kamor so segali njih zlobni jeziki. Njih jeziki so pa prav tako dolgi kot strupeni. Zavodnik je bil v obrambo svoje časti primoran nastopiti sodnijsko pot. Vložil je tožbo proti glavnemu raznašalcu teh neresničnih vesti, proti šentvitskemu poštarju Fr. Kolbetu, ki je v svojem uradu torej na javnem prostoru, pripovedoval gori navedeno laž. Preteklo soboto se je vršila obravnava, katere konec je bil, da je bil poštar vsled obrekovanja obsojen na tri dni zapore ali 30 kron kazni. S tem pa še ni konec. Sedaj pridejo na vrsto še tri glave šentvitskega propalega liberalizma in sokolstva. Kako bo s temi, poročamo. Napisali smo to, da spoznajo naši čitatelji, s kakšnim orožjem se bori Sokol proti našim mladeničem.

UČITELJSKE VESTI.

Osebnosti. Obolelo učiteljico Katarino Sušelj v Grahovem nadomešča Ana Šest, obolelo učiteljico Marijo Galle v Cerknici pa bivša začasna učiteljica v Ledinah Alojzija Maurin. Bivša začasna učiteljica na Jesenicah Marija Habbe pride kot začasna učiteljica-voditeljica na enorazrednico na Ovisšah pri Podnartu. Bivša začasna učiteljica v Podragi Josipina Vončina je nastavljen kot začasna učiteljica v Starem trgu. Absolvirani učiteljski kandidat Aleksander Jeločnik je imenovan za časnim učiteljem v Št. Vidu pri Ljubljani. Frančiška Sever je postala začasna učiteljica v Dobriču, Marija Hiršman v Ambrusu in Julija Mayer v Bukovju. Kot radovoljka je pridružena dekliški ljudski šoli v Kamniku uč. kandidatinja Irena Petschnig; na isti šoli je nastavljen za provizorično učiteljico Angela Kenda. Radovoljka na nemški deški šoli v Ljubljani Berta Valenta pride kot začasna učiteljica v Šmarje pod Ljubljano. Obolelo učiteljico na Colu Ludoviko Tschretnik bo nadomeščala Marija Griljc, obolelega učitelja Hinko Paternostra v Senožečah pa Terezija Grebenc.

Uspesoblenostne izkušnje za ljudske in meščanske šole se prične dne 5. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj na učiteljskem v Ljubljani. Prošnje za sprejem je predložiti potom šolskih vodstev in okrajnih šolskih svetov vsaj do 28. oktobra t. l. direktorji c. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

Obrtno-nadaljevalne šole. Na obrtnih nadaljevalnih šolah v Ljubljani se prične novo šolsko leto v četrtek, dne 7. oktobra t. l. Več pove tozadavni oglas šolskega odbora obrtno - nadaljevalnih šol v Ljubljani z dne 30. septembra t. l., št. 58.

Prekrasne M. Baiukove narodne pesmi »Odmevi naših gajev« se dobe v založbi slovenskega glasbenega društva »Ljubljana« izvod po 70 vin. Naročila sprejema tudi »Katoliška Bukvarna«.

Dva nova zvezka Spillmannovih povesti. Vzorno podjetna »Katoliška Bukvarna« nam je podala ravnokar zopet dva nova zvezka priljubljenih Spillmannovih povesti, in sicer je izšla kot 18. zvezek zanimiva povest z naslovom »Preganjane indijanskih misijonarjev«, kot 19. zvezek pa povest »Mlada mornarja in njih zanimive dogodbe«; vsak zvezek velja broširan 60 h, trdo vezan 80 h. Vedno se še premalo povdarja, kolike važnosti je dobra mladinska književnost. Slabe knjige zastrupijo toliko nežnih src, ki bi bila dostopna za vse dobro in blago, če bi imela takoj v mladosti zanesljivo, pravno vzgojo. V sprejemljivi mladi duši se vgnjezdi lahko pekel ali pa razcvet raj, in poleg osebne vzgoje odločujejo tukaj največ knjige, ki jih dajemo čitat mladini. Če se ogreje mlada duša s toplimi žarki krščan-

skih idealov — kar skušajo doseči »Spillmannove povesti« — tedaj ne oledeni tako lahko za resnico in čednost. A še v drugem oziru je važna ta zbirka. Lepi, jedrnat Spillmannov jezik, njegov izvrstno odmerjeni slog, ki ga je tudi slovenski prevod po večini zadel, toplo pesniško čustvo, vse to mora v mladini vzbuditi močan čut za lepoto, resnično umetnost. Zato le vrzite med mladino to zdravo seme Spillmannovih povesti, žetev ne izostane! — Dobijo se tudi še poprej izdani zvezki Spillmannovih povesti. Spillmannove povesti je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Zbirka ljudskih iger: Izšla sta v založbi Katoliške Bukvarne dva nova zvezka te znane in splošno razširjene zbirke, ki nam nudi najbolj porabne ljudske igre in sicer 10. zvezek štiri igre za moške in eno igro za ženske vloge: 1. Fernando, strah Asturije, ali izpreobrnjenje roparja. Igrokaz v treh dejanjih. 2. Rdeči nosovi. Burka v enem dejanju. 3. Zdaj gre sem, zdaj pa tja. Burka v enem dejanju. 4. Poštena skrivnost ali začarano pismo. Burka v enem dejanju. 5. Strahovi. Burka v enem dejanju. — 11. zvezek obsega dve igri za moške in eno za ženske vloge: 1. Večna mladost in večna lepota. Igrokaz v treh dejanjih. 2. Repoštev, duh v krkonoških gorah, ali vsega je enkrat konec. Čarobna burka v petih dejanjih. 3. Prepirljiva sosed, ali boljša je kratka sprava kot dolga pravda. Burka v enem dejanju. V »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani so na razpolago tudi poprej izdani zvezki in velja vsak zvezek 80 v., s poštnino vred 90 vin.

Posebna naznanila se ne razpošiljajo.

2766 1—1

Potrtega srca javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest o smrti predrage matere, oziroma sestre in tete, gospe

Leopoldine Stojc

ki je po daljši mučni bolezni včeraj ob 3. uri popoldne previdena s svetotajstvi za umirajoče v 54. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajke bode v torek 5. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Sodna ulica št. 4 na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica darovala se bo v župni cerkvi Marijinega Oznanenja dne 11. t. m. ob 8. uri zjutraj. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, 4. vinotoka 1909.

Žalnočel ostali.

Na Gorenjskem v Gorjah je naprodaj do 15 vagonov lepih, zrelih

hrušek - tepk

za žganjekuho... Oziralo se bo na zanesljive, poštene odjemalce. — Kdor jih želi kupiti, naj se oglasi v Spod. Gorjah št. 25, pri Josipu Jan-u. 2769

Hotel, Tivoli,

Odda se več mesečnih sob od 24 kron naprej. 2534 1

Učenec

za mizarski obrt, 15—16. let star, poštenih starišev, se sprejme pri FR. SETINA, mizarju v Guncijah, p. Št. Vid nad Ljubljano. 2741

Kupi se vila ali pa hiša z vrtom

v Ljubljani. Ponudbe z opisom in ceno pod naslovom »Solidna stavba« na upravnistvo »Slovenca« do 8. oktobra. 3265

Ustna voda „Euodin.“

Specialiteta za kadilce. 3265

Glavna zaloga:

(11)

Lekarna Ub. pl. Trnkoczy v Ljubljani

Za šport in promet.

Zaloga koles

Puch, (Styria), Globus, Regent in drugih specialnih znamk ter posameznih delov.

Izposojevanje koles

prejem koles za emaliranje, poniklanje ter popravila: solidno in ceno.

Karol Čamernik

Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

Več sto kilogramov lepih, finih

namiznih jabolk

obranih, ima na prodaj Ivan Theuerschuh, trgovec, Tržič, Gorenjsko. 2723 5—1

V Tržiču se takoj odda

enonadstropna hiša

za trgovino zelo prikladna pod ugodnimi pogoji. Naslov pove upravništvo. 2748 3—1

Vino po ceni.

Zakaj kupiti vino v gostilni po 50—80 vinarjev liter, ker se dobi pri Josipu Maljavac, pošta in postaja Roč v Istri, belo in črno (rudeče) franko vsaka železniška postaja na Kranjskem po 22 vinarjev liter in se ga more naročiti tudi samo 50 litrov. 2474 26—1

Zastonj

torej brezplačno dobi vsak človek v lekarni Trnkoczy zraven ročevža, lepo tiskano deset zapovedi za zdravje tudi po pošti se brezplačno razpošilja. 3257 52—

IZBIRATI

sme pač vsak kupovalec, tako tudi kupovalec pratike. Izbra pa nikakor ni težka, kdor le površno pogleda v ravno izšli letnik naše »Družinske Pratičke« s podobo sv. Družine. Toliko in tako raznovrstnega beriva ne nudi nobena pratika in zatorej naj se povsod odločno zahteva le prava naša pratika. Cena 24 vin., po pošti 10 vin. več. Dobiva se povsod, kjer je pa ni, naj se naroči naravnost iz Ljubljane. — Somišljeniki širite jo povsod. 2358

Lekarniško naznanilo.

Dovoljujem si p. n. slavnemu občinstvu vljudo javljati, da sem z dnem 1. oktobra t. l. kupnim potom prevzel

Mayrjevo lekarno „pri zlatem jelenu“ na Marijinem trgu.

Upam, da mi bo slavno občinstvo kot večletnemu so-trudniku te lekarne dosedanje zaupanje tudi za prihodnje ohranilo, ter se priporočam za nadaljno blagohotno naklonjenost in bilježim

z odličnim spoštovanjem

2747 3—1

Mag. pharm. Rihard Sušnik

Ljubljana, 1. oktobra 1909. lekarnar.

Mladenič

19 let star, ki obvlada popolnoma slovenščino v besedi in pisavi, zmožen nemščine, z lepo pisavo, kateri ima izobrazbe, zmožnosti in enerzijske dovolj tudi za težja dela (sedaj dopisnik sedmih časopisov), želi v odvetniški ali drugi pisarni ozir. pri kakem časopisu primerne službe kot začetnik v pisarni ozir. kot sluga k zdravniku, ali druge primerne službe z malo začetno plačo. — Prij. ponudbe se naj blagovolijo poslati na: Josip Flaninc ml., pošta Podsreda, Spodnje Štajersko. 2754 3—1

Nova hiša

blizu »Zvezde« se iz proste roke pod ugodnimi pogoji ceno prodaja; v pritličju pripravna za malo obrt s stanovanjem. Naslov pove upr. tega lista. 2124 (1)

Prodajalka

zmožna slovenskega in nemškega jezika, dobra računarica ki ima že nekaj prakse, se sprejme takoj v trgovini JOS. SCHUMI v Ljubljani. Zeli se lastnoročno pisane 2755 ponudbe pod gornjim naslovom. 3—1

Sodi

295 1—1

prav močni za vino pripravljene, eden del od žganja, v obsegu

od litrov 55—70 od litrov 180—250
" " 100—120 " " 250—450
" " 120—180 " " 500—700

nadalje sodi z vrticami od 800, 900, 1100, 1200, 1500, 1800, 4000 in 5000 litrov se dobijo prav po nizki ceni v Ljubljani, poleg pri tvrdki M. Rosner & Co. Kosler. pivovarne.

Veliko zalogo absolutno zjamčenega pristinega vina, 1097

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima Kmetijsko društvo v Vipavi. — Izborna kvaliteta: letošnje belo mašno vino od 30—40 K. Sortirano vino rizling, beli burgundec, silvanec in zelen od 40—55 K, črni »Karminec« po 55 K, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. — Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1:20 K, vinski kis po 30 K in tropinsko žganje po 2 K liter.

Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadruge in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča Kmetijsko društvo v Vipavi.

Podružnice Spljet, Celovec

- in Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice Spljet, Celovec

- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -